

jaargang 8
april 2021
nummer 42

1018

*De Eilanden &
Plantage Weesperbuurt*

Klok Muiderpoort eindelijk weer gefikst 🍷 Ondernemen in coronatijd blijft uitdaging 🍷 Een klein monument voor Bloeme Zeehandelaar 🍷 Lene Gravesen schreef brieven naar haar overleden man 🍷 Frank Heyn van Frank's Smoke House 🍷 Geef me je hand

SOCIAAL LOKET AMSTERDAM CENTRUM, VOOR ZORG EN ONDERSTEUNING.

Bel voor een afspraak van ma t/m vrij 08.00 – 18.00 uur. Tel 020-25 52 916. Voor info <https://www.amsterdam.nl/zorg-ondersteuning/contact/contact-sociaal-loket/>

OUDER-KIND-TEAM (OKT)

Iedere woensdag van 13.30-14.30 uur inlooppreekuur in Huis van de Buurt De Witte Boei. Overig contact kan dagelijks tussen 08.30 – 17.00 uur via tel: 020-555961 gratis spelinloop voor ouders en kinderen 0-2,5 jr. Kraijenhoffstraat 32 woensdag, vrijdag 9.00-12.00, Speeltuin Wittenbrug, Fortuinstraat 4, donderdag 9.00-13.00. Zie: <https://www.dynamo-amsterdam.nl/spelinloop/>

STICHTING BUURTORGANISATIE 1018

Deze stichting ondersteunt en verbindt bewonersgroepen en stimuleert betrokkenheid in postcodegebied 1018. Bezoek de website www.buurtorganisatie1018.nl, of kijk op Facebook

POLITIE

De wijkagenten zijn bereikbaar via 0900-8844 of door het contactformulier in te vullen op www.politie.nl.

MELDNUMMER OPENBARE RUIMTE

Meldingen of klachten over oa vuilnis, fietswrakken, bestrating en groenvoorziening kunnen telefonisch worden doorgegeven bij de gemeente via tel. 14020. Voor vragen over de openbare ruimte kunt u terecht bij de gebiedsbeheerder Jeroen van Kemenade via jeroen.kemenade@amsterdam.nl.

VERENIGING STADSDORP CENTRUM OOST

Doel van de vereniging is dat de leden, met uitwisseling van diensten en ondersteuning, zo lang mogelijk actief, gezond en veilig thuis in de eigen buurt kunnen (blijven) wonen. info@stadsdorpcentrumoost.nl www.stadsdorpcentrumoost.nl

OVERLEG OOSTELIJKE EILANDEN EN KADIJKEN

Het Eilandenoverleg is voor alle bewoners met vragen en problemen op het gebied van de woon- en leefomgeving. Zie voor de data en tijden van het Eilandenoverleg www.buurtorganisatie1018.nl/eilandenoverleg.

BUURTSPEEKUUR PLANTAGEWEESPERBUURT

Elke woensdag, 11.00-12.00 uur, Café Eik en Linde, Plantage Middenlaan 22. Netwerk van bewoners (organisaties), wijkagent, sociale organisaties dat helpt bij wensen, ideeën en zorgen in de buurt. mbvanwijk@live.nl, 06-52008854

PLANTAGE WEESPERBUURTYERENIGING

De buurtvereniging houdt zich bezig met zaken die van belang zijn in en voor de buurt. www.plantageweesperbuurt.nl en www.facebook.com/plantagebuurt

STG ONTMOETINGSRUIMTE OUDEREN IN DE PLANTAGE- WEESPERBUURT (SOOP)

Voor buurtbewoners van 55+, met activiteiten en bijeenkomsten. Nieuwe Kerkstraat 124 ma. t/m vrij 11.00 uur -17.00 uur. Tel 020-4223152, www.soopnet.nl.

VERENIGING VRIENDEN VAN DE PLANTAGE

Doel is bevordering van een bloeiend cultureel leven in en rond de Amsterdamse Plantagebuurt. www.vriendenvandeplantage.nl en www.facebook.com/vrienden-van-de-plantage.

OVERIGE ADRESSEN

Voor overige (werk)groepen, verenigingen en contactadressen zie www.buurtorganisatie1018.nl/links

COLOFON

1018 is een buurtblad voor de oostelijke binnenstad en komt tot stand dankzij een groep vrijwilligers (redactie) en met medewerking van het Huis van de Buurt Oostelijke Binnenstad.

Verschijsning Het buurtblad 1018-Magazine komt zes maal per jaar uit, in een oplage van 13.000 exemplaren. ISSN: 2352 – 4111.

Eindredactie Titia Koerten

Redactie Vera Amende, Erik Hardeman, Maria Heijndael, Titia Koerten, Björn Martens, Jan Mey, Bruno van Moerkerken, Jannelies Poelstra en Heleen Verschuren.

Aan dit nummer werkten mee Dennis Chin, Ballabona Cucharón, Linus Hesselink, Leeuw van Moerkerken, Erik van Ophem, Kamiel van Ophem en Rob Zwetsloot.

Basisontwerp & opmaak Werkplaats Amsterdam

Druk Rodi Rotatiedruk, Diemen.

Inzenden kopij Inleveren kopij en foto's: uiterlijk vrijdag 4 juni 2021. In Word per e-mail naar redactie1018@gmail.com. Foto's met naam van fotograaf en vrij van auteurs- en portretrecht. De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden artikelen in te korten of niet te plaatsen, foto's te bewerken of niet te plaatsen en is niet verantwoordelijk voor aangeleverde foto's van derden. Foto's toezenden in hoge resolutie (JPEG, TIFF, RAW formaat).

Verschijsingsdatum volgende nummer Omstreeks 24 juni 2021.

Advertentieopgave Contact over advertenties en inleveren via advertenties@1018magazine.nl Inleveren uiterlijk vrijdag 4 juni 2021.

Tarieven advertenties 2021

Formaat 6x6 cm à € 60,- per keer, € 300,- per jaar. Formaat 12x6 cm à € 120,- per keer, € 600,- per jaar. Zes nummers (een jaar) = vijf betalen. Eventuele opmaakkosten € 72,- Halve pagina: € 360,- per keer Hele pagina: € 720,- per keer Prijsopgave via advertenties@1018magazine.nl

Bezorging Huis-aan-huis in alle brievenbussen. Ook zijn er diverse afhaalpunten in de buurt, zoals gezondheidscentra, huisartsen, supermarkten en 1018 ligt op veel koffietafels. Ook in De Witte Boei aan de Kleine Wittenburgerstraat 201 en in de Oosterkerk.

 Ook wij zitten op Facebook. Like ons op 'Plantagebuurt', 'Kadijkenburen' of '1018-Magazine'.

Inhoud

Jaargang 8, nummer 42, april 2021

OMSLAGFOTO: MARIA HEIJNDAEL
'ZICHT VANAF DE OLIFANTSBRUG'

- 3 Inhoudsopgave
- 4 Klein monument voor Bloeme Zeehandelaar
- 7 Herdenkingen 2021
- 7 Leeuw van Moerkerken
- 8 Kort nieuws
- 10 Lene Marie Gravesen
- 15 1018 laat uit
- 16 Rob Zwetsloot
- 16 VOC-schip terug aan het Oosterdok
- 17 Werk in de wijk
- 18 Uit in de buurt
- 20 De kroon terug op de Muiderpoort
- 22 Woongebouw Fibonacci
- 24 Vera's blik op de buurt
- 25 Beestjes in de buurt
- 27 Ondernemen in coronatijd
- 30 DOCK
- 32 Frank's Smoke House
- 33 Buurtpuzzel
- 34 Ballabona
- 35 Van de straat

Geef me je hand

Wie door onze buurt loopt, komt op tal van plekken zogeheten Stolpersteine tegen, messing plaatjes in het trottoir die herinneren aan de joodse bewoners die in de Tweede Wereldoorlog vanuit hun huizen werden weggevoerd naar Poolse vernietigingskampen. In de boekenserie Joodse Huizen worden de levens van een aantal van deze bewoners en de plekken waar zij woonden zichtbaar gemaakt. In deel vijf van deze serie werd aandacht besteed aan het adres Nieuwe Kerkstraat 32 huis. In dit nummer van 1018, dat zo kort voor 4 mei verschijnt, speciaal aandacht voor het leven van Bloeme Zeehandelaar, een jong meisje van 19 dat in het voorjaar van 1943 vanuit dat huis werd weggevoerd om in Sobibor te worden vermoord.

Omdat de wereld ruim een jaar geleden werd getroffen door de coronacrisis in dit nummer ook aandacht voor de

vraag hoe ondernemers en instellingen zich tot nu toe door de lockdown hebben heengeslagen. In hun verhalen klinkt hoop door en daarom starten we in afwachting van het moment dat we elkaar weer de hand mogen schudden, zelfs met een nieuwe serie: Geef me je hand. We kunnen niet wachten.

En dan nog het volgende. In het vorige nummer van 1018 vroeg columnist Rob Zwetsloot zich af of het nog wel zin had om columnist te zijn? Was er onder onze columnisten sprake van een identiteitscrisis, vroeg de redactie zich angstig af. Maar na het lezen van de column van Leeuw van Moerkerken in dit nummer is duidelijk dat we daar niet bang voor hoeven te zijn. Integendeel.

(REDACTIE)

'Van Bloeme en haar familie is helemaal niets overgebleven'

15 april kwam het zevende deel uit van de boekenserie *Joodse Huizen*. In deze serie staan inmiddels verhalen over de bewoners van zo'n honderdtachtig joodse huizen beschreven, waarvan ongeveer de helft uit Amsterdam - acht daarvan bevinden zich in postcodegebied 1018. Een van de verhalen gaat over een jong meisje, Bloeme Zeehandelaar, dat met haar ouders in de Nieuwe Kerkstraat 32 huis woonde, totdat zij in 1943 werd vermoord in Sobibor.

TITIA KOERTEN

BARBARA VAN DER VEEN reconstrueerde in deel vijf van *Joodse Huizen* Bloeme's levensverhaal.

Ze deed dat aan de hand van het uitgebreide steundossier van de ouders van Bloeme, Mozes Zeehandelaar en Esther Mooleman, dat bewaard is gebleven. Bloeme's vader was venter in lompen, gedragen kleding en oude metalen met een geldige ventvergunning. Het kwam regelmatig voor dat haar vader geen werk had en een beroep moest doen op steun. Bloeme was door de armoede in het gezin

ondervoed, waardoor ze in aanmerking kwam voor melksteun: ze kreeg gedurende een periode een liter melk verstrekt om aan te sterken. Daarnaast is ze meerdere keren uit huis geplaatst om aan te sterken in herstellingsoorden.

Hoe kwam je op het idee om over Bloeme te schrijven?

"Ik ontdekte dat ik uit een joodse familie kom en dat terwijl van der Veen geen echt joodse achternaam is. Ik ben toen uitgebreid onderzoek gaan doen naar hoe dat was gekomen en kwam helemaal in Willemsoord terecht, een van de veenkolonien in Drenthe. In die zoektocht naar mijn familie ben ik ook Bloeme Zeehandelaar tegengekomen. Zij had namelijk een overgrootmoeder die Sara van der Veen heette en dat was een zus van mijn betovergrootvader Marcus. Bloeme is dus verre familie van me. Ik heb van verscheidene familieleden van de Zeehandelaartak de steundossiers opgevraagd, maar het was het dossier van het gezin van Bloeme dat me niet losliet. Ik heb zelf het project *Joodse Huizen* benaderd met het voorstel: 'Ik heb dit verhaal, als jullie dit interessant vinden, dan kan ik het gaan uitwerken.'

Je koos ervoor om Bloeme zelf haar verhaal te laten doen in een fictief dagboek. Hoe kwam je op dat idee?

"Als je al die gegevens uit zo'n steundossier in chronologische volgorde gaat opschrijven, wordt zo'n verhaal snel saai en erg voorspelbaar. Ik zocht daarom een vorm waarin ik Bloeme dicht op de huid kon zitten, waarin ik haar leven als het ware kon doorvoelen. Het project *Joodse Huizen* laat je gelukkig helemaal vrij in de vorm die je voor je bijdrage kiest. Een voordeel van de keuze voor een fictief dagboek is ook dat niet alles precies hoeft te kloppen, maar ik vind het wel belangrijk om het dan zo op te schrijven dat het waar had kunnen zijn."

Kun je een voorbeeld noemen waar je dat hebt toegepast?

"Nou, Bloeme's ouders zijn al eerder, in 1942, weggehaald. Waarschijnlijk op een moment dat Bloeme zelf niet thuis was. Ik beschrijf dan dat zij teruggaat naar het huis om haar dagboek op te halen. Ik weet dus helemaal niet zeker of je na zo'n razzia nog wel het huis in kon komen. Marga Minco beschrijft echter in *Het bittere kruid* dat de deuren van de huizen na een razzia in de Lepelstraat openstaan en dat er papieren op straat liggen. Dat beeld heb ik in mijn verhaal gebruikt. De Lepelstraat is niet ver van de Nieuwe Kerkstraat, dat kan dus prima. Met de fictievorm kun je je net iets meer vrijheid permitteren."

Er staat een mooie schoolfoto van haar op het Joods Monument

"Ja, toen ik die foto voor het eerst zag, was ik helemaal euforisch, nu kreeg Bloeme ineens een gezicht! Ik heb toen contact gezocht met de inzender van de foto en hem gevraagd hoe zij was als klasgenoot. Hij zei dat hij zeker wist dat zij Bloeme was, want ze was een weeskind en ze droeg een jurkje dat alle weesmeisjes droegen. Dat vond ik gek, want uit alle informatie die ik had, bleek nergens dat haar ouders waren overleden. Daarnaast zei hij nog dat hij zich als jongen nooit met de meisjes had bemoeid, hij kende haar eigenlijk niet zo goed. Op het Joods Monument leeft

zij nu voort met een gezicht dat misschien wel helemaal niet van haar is. Maar eigenlijk maakt dat ook niet uit en het meisje dat hij heeft aangewezen is een goedlachs, leuk meisje. Zo zou ze eruitgezien kunnen hebben en ik heb daar wel vrede mee. Maar het blijft een raadsel dat niet meer opgelost gaat worden."

"Een ander raadsel is dat Bloeme vanuit Kamp Vught is meegegaan met het beruchte kindertransport. Hier gingen kinderen tot achttien jaar mee en Bloeme was al negentien. Ze had dus op grond van haar leeftijd niet mee hoeven gaan. Waarom ging ze wel? Haar ouders waren er niet meer om haar in bescherming te nemen, dat kan een reden zijn. Ik weet dat er bekenden van haar in dat transport zaten en misschien wilde ze hen niet in de steek laten? Misschien kwam ze jonger over dan ze in werkelijkheid was? Ook hier zullen we waarschijnlijk niet meer achter komen. De foto's uit Kamp Vught die het NIOD onlangs verwierf, zijn in mei 1943 gemaakt, ongeveer een maand voordat Bloeme werd afgevoerd naar Sobibor. Ze geven een goede indruk van hoe zij haar noodlot tegemoet is gegaan."

Bloeme komt uit een arm gezin, waren mensen destijds armer dan nu?

"Als je in die tijd eenmaal arm was, dan was het heel moeilijk om je daaraan te ontworstelen. Armoede ging vaak over van generatie op generatie en als je steun kreeg, bemoeide de gemeente zich overal mee. Ik vond in het steundossier een grappig detail: Bloeme's vader was eerder getrouwd geweest en ook tijdens zijn eerste huwelijk

ontving hij al steun. Ik las dat een gemeente-ambtenaar bij een huisbezoek tegen zijn eerste vrouw had gezegd dat ze minder moest snoepen. Blijkbaar was ze te dik en dacht de ambtenaar als je geld hebt om te snoepen dan heb je ook geen steun nodig. Zover ging die bemoeienis."

Ga je nog verder met je onderzoek?

"Het onderzoek naar mijn familiegeschiedenis ligt momenteel stil. Ik ben nog aan het twijfelen over de vorm waarin ik het ga gieten. Over Bloeme zal ik verder niet schrijven, omdat ze voor mijn familiegeschiedenis te verre familie is om deel uit te kunnen maken van mijn manuscript. Haar verhaal eindigt dus hier. Ik wilde voor haar graag dit monumentje maken. Van haar en haar ouders is helemaal niets overgebleven en dat is eigenlijk heel verdrietig."

Het verhaal van Bloeme Zeehandelaar staat in deel vijf van *Joodse Huizen* dat nog verkrijgbaar is.

Joodse Huizen 7, Verhalen over vooroorlogse bewoners, Amphora Books, 2021

Nieuwe Kerkstraat 32 huis

Centrum Begroot

In 2021 stelt stadsdeel Centrum voor het derde achtereenvolgende jaar geld beschikbaar voor bewoners die een goed idee hebben om hun buurt te verbeteren. Nadat de subsidiepot in voorgaande jaren respectievelijk twee en vijf ton bevatte, is in 2021 €300.000 voor dit doel beschikbaar. De ingediende plannen worden eerst door het stadsdeel beoordeeld op uitvoerbaarheid. De voorstellen die door die selectieronde zijn gekomen, worden in augustus voorgelegd aan alle bewoners van het stadsdeel van twaalf jaar en ouder. In september maakt de stadsdeelcommissie bekend welke plannen de meeste stemmen hebben behaald en dus zullen worden uitgevoerd. Nieuw is dat dit jaar ook kinderen een plan mogen indienen. Dat kan tot en met maandag 26 april om 12.00 uur. Zie: www.centrumbegroot.amsterdam.nl

Wandelen in de Plantage

Toen Amsterdamse notabelen in 1839 besloten om in de stad een 'zoologische tuin' te stichten, schaften zij meteen maar een bonte verzameling dieren aan. Zij hadden echter over het hoofd gezien dat de verblijven voor de dieren nog gebouwd moesten worden. In arren moede bracht de gemeente olifant Jack en de andere dieren zo lang onder in de Oranje-Nassaukazerne aan de Sarphatistraat, tot ontsteltenis van de soldaten die ook voor de komst van hun nieuwe medebewoners al hadden geklaagd over de stank in de kazerne. Dit is een van de talloze anekdotes uit het boekje *Een wandeling door de*

FOTO: JORRIT AALDERS

Plantage dat onlangs werd uitgegeven door de Vereniging Vrienden van de Plantage. De fraai vormgegeven gids geeft wandelaars uitgebreide informatie over de geschiedenis van deze aparte Amsterdamse buurt en over de monumenten die zij onderweg tegenkomen. Het boek, dat €12,50 kost, heeft veel illustraties en bevat een uitklapkaart met de wandelroute. Zie ook www.vriendenvandeplantage.nl

Knip Weesperstraat pas in 2023

De proef met een knip in de Weesperstraat zal pas op zijn vroegst in 2023 worden gehouden. Dat heeft wethouder De Vries eind maart besloten. Aanvankelijk was gedacht aan uitstel tot mei of juni van dit jaar, maar de verwachting is dat er tegen die tijd nog steeds zoveel minder auto's over de Wibautas rijden dat een proef op dat moment geen representatief beeld zou geven van het effect van een knip op deze gevoelige plek. Een proef op een eerder tijdstip dan 2023 is niet mogelijk omdat de Piet Heintunnel vanwege werkzaamheden tot begin van dat jaar dicht is. Het afsluiten van de Weesperstraat in die periode zou tot te veel problemen leiden.

Zonnepanelen op Entrepotdok

Sinds vier maart liggen er zo'n 230 zonnepanelen op het platte dak van de panden aan het Entrepotdok. Dat is te danken aan de bewoners die in 2017 een zoncoöperatie oprichtten, waarin ook de twee VvE's en woningcorporatie de Alliantie vertegenwoordigd zijn. Het bestuur van de coöperatie kreeg ondersteuning van de Zon op Nederland Coöperatie en de Groene Grachten en financiële bijdragen van de gemeente Amsterdam en de provincie Noord-Holland. "Niet alleen is het onze gezamenlijke verantwoordelijkheid om onze buurt en stad verder te verduurzamen, het is op lange termijn ook financieel interessant", aldus een woordvoerder van de coöperatie. "Na vijftien jaar verwachten we zo'n 65.000 kWh duurzame stroom aan het net te kunnen leveren." Toch is nog slechts een klein deel van het dak gevuld met panelen. Het bestuur ziet het liefst dat het hele dak vol komt te liggen. Bent u bewoner van het Entrepotdok en heeft u interesse in zonnepanelen? Mail naar zonophetdok@gmail.com voor meer informatie.

Hotel op Oostenburg

Op donderdag 22 april heeft hotel Inntel op Oostenburg zijn deuren geopend. Met een hoogte van 52 meter is het 306 kamers tellende hotel ver-

FOTO: BRUNO VAN MOERKERKEN

uit het hoogste gebouw op de Oostelijke Eilanden. Als het toerisme weer op gang komt, hoopt het hotel met behulp van de stichting Bob Helpt! werk te kunnen bieden aan bewoners van de Eilanden met afstand tot de arbeidsmarkt. Ook denkt general manager Rob Clerc na over de mogelijkheid om buurtbewoners door middel van een rondleiding kennis te laten maken met het op de geschiedenis van Werkspoor geïnspireerde interieur van het hotel en met het fascinerende uitzicht over de stad vanaf de zeventiende verdieping.

Toch inspraak Hortusplantsoen

Bewoners van het Hortusplantsoen krijgen alsnog de gelegenheid om mee te praten over de voorgenomen vergroening van het plantsoen. Deze toezegging kregen de bewoners na protesten tegen het in februari gepresenteerde vergroeningsplan. De bewoners hebben vooral bezwaar tegen het voornemen om op de plek van het huidige grasveld struiken en heesters te planten en bankjes neer te zetten. Volgens hen is in het verle-

den gebleken dat het plantsoen ongewenste bezoekers, zoals zwervers en junks, aantrok omdat die zich in het daar toen aanwezige struikgewas gemakkelijk konden verschuilen. Bewoners voelden zich daardoor op weg naar huis allesbehalve veilig. Geschrokken door de negatieve reacties heeft programmamanager Carla van der Linden van het Knowledge Mile Park de bewoners, die ook boos zijn omdat zij op geen enkele manier bij de plannenmakerij betrokken zijn, nu uitgenodigd voor een op korte termijn te houden participatiebijeenkomst.

Petitie tegen hoogbouw Kadijk

Een groep bewoners van de Kadijken en de Eilandenboulevard vraagt de gemeenteraad in een petitie om niet in te stemmen met een wijziging van het bestemmingsplan voor Hoogte Kadijk 145B. Die wijziging moet de bouw mogelijk maken van een twintig meter hoog complex met appartementen voor studenten, starters en senioren op de plek van de voormalige werf Koning William. Volgens het hui-

dige bestemmingsplan is de maximale bouwhoogte op die plek drie meter. Eerder had actiegroep De Wakkere Kadijkers al geprobeerd om de komst van het appartementencomplex tegen te houden door voor de werf de monumentenstatus aan te vragen. Die aanvraag werd echter in 2019 afgewezen. De bewoners wijzen nu op het feit dat de hele binnenstad en dus ook deze plek met uitzicht op de Oostkerk en Museumwerf 't Kromhout Unesco-werelderfgoed is. Zij stellen dat het een inbreuk op het beschermd stadsgezicht zou zijn als dit unieke uitzicht door de geplande nieuwbouw zou verdwijnen. In januari stemde de stadsdeelcommissie Centrum vanwege het grote tekort aan betaalbare woningen voor studenten en starters in met de nieuwbouw. De hoop van de bewoners is nu gevestigd op de gemeenteraad. De petitie is te vinden op www.petities.nl met als zoekterm 'stadsgezicht' en kan tot 1 mei worden ondertekend.

Voor meer nieuws uit 1018: www.buurtorganisatie1018.nl/nieuws

Lene Marie Gravesen schreef brieven aan haar overleden geliefde

De van origine Deense Lene Gravesen woont sinds 1989 aan de Hoogte Kadijk. Twintig jaar lang onderhield zij een innige latrelatie met haar geliefde Walter. Na zijn overlijden – eind oktober 2015 – begint Lene hem brieven te schrijven. Intieme brieven over haar verleden vóór Walter, over haar leven mét Walter en over haar leven na zijn overlijden. De brieven vormen de basis voor het autobiografische *Tot het niet meer kan*. In haar Nederlandstalige debuut schrijft Gravesen openhartig en met een grote dosis humor over eerdere liefdes, vriendschap, familie, haar relatie met Walter en de rouw na zijn overlijden.

JANNELIES POELSTRA

IK INTERVIEW LENE bij haar thuis. Al blijken we jaren op steenworpafstand van elkaar te wonen, onze wegen hebben zich nooit gekruist. In haar boek had ik al gelezen dat ze niet groot van stuk is. Als ze de deur voor me opent, komt het woord *petite* in me op.

Door jouw boek heb ik het gevoel alsof ik je al een beetje ken. Dit wordt versterkt doordat het verhaal zich vooral tegen het decor van Amsterdam afspeelt.

Voor mij is Amsterdam geen decor, maar eerder een personage. Amsterdam heeft mij gevormd en dan vooral de culturele tijdgeest eind jaren zeventig en jaren tachtig. Ik vond het heel bijzonder dat tijdens het schrijven bekenden uit vroegere tijden weer in het nieuws kwamen. Schrijf ik in mijn boek over mijn ontmoetingen met het performance kunstenaarspaar Ulay en Marina Abramović, opent er net voor publicatie een tentoonstelling over Ulay in het Stedelijk. En van het boek I.M. van Connie Palmen, dat mij tijdens het schrijven aan mijn relatie met Walter deed denken, verscheen opeens een televisieserie. Amsterdam is wel veranderd: de artistieke en experimentele Club Mazzo uit mijn beginjaren bestaat al jaren niet meer en het alternatieve restaurant Koffiehuis van den Volksbond aan het Kadijksplein, ons favoriete restaurantje, is helaas een pizzeria geworden.

Veel mensen voeren in gedachten gesprekken met een overleden dierbare, maar jij ging brieven schrijven.

Walter en ik woonden niet samen, maar we waren in geest en fysiek toch altijd dichtbij elkaar. Hij woonde vlakbij, ook aan de Hoogte Kadijk, en was professioneel redacteur. Doordeweeks hadden we ieder onze eigen bezigheden, maar de weekenden en de vakanties waren voor ons heilig: die waren bestemd voor ons samen en onze gedeelde passies voor kunst, boeken en een goed glas whisky of wijn. Natuurlijk sprak ik na zijn overlijden in gedachten met Walter, hardop zelfs: ik vroeg hem regelmatig om advies, bedacht wat hij me geantwoord zou hebben om het dan meestal niet op te volgen. Maar een paar maanden na zijn overlijden begon ik opeens een brief te schrijven. Ik voelde de behoefte om hem meer over de verschillende periodes uit mijn verleden te vertellen. Niet omdat ik dit niet eerder aan hem had durven vertellen. We hadden geen last van schaamte of geheimen. Het was meer dat ik me opeens realiseerde dat ik eigenlijk niet zoveel had verteld over de verschillende hoofdstukken uit mijn leven. Misschien omdat ik in andere landen heb geleefd, maar ik denk vooral omdat mijn leven meer in stukjes geknipt was dan dat van Walter. Zijn levensgeschiedenis was veel overzichtelijker en duidelijker.

Lene wijst me op de afbeelding op de omslag van haar boek.

Kijk, dit is een kunstwerk van Frida Badoux. Zij maakt beeldjes, objets trouvés, die ze samenstelt uit gevonden en kapotte dingen. Ik moest dit beeld gebruiken omdat ik het vond passen bij mijn situatie. Het was precies zoals ik me voelde: ik moest me herpakken, alle stukjes van mezelf bij elkaar rapen en opstapelen.

Nauwelijks volwassen kwam je in New York terecht. Met Max, een experimenteel filmmaker, kwam je eind jaren zeventig naar Amsterdam vanwege zijn werk als curator experimentele film. Max werd later veejay in club Mazzo waardoor je in de clubscene belandde. De periode met Max komt uitgebreid aan bod.

Ja, dat is denk ik omdat de periode met Max niet goed afgesloten was. Het einde van die relatie was pijnlijk. Met Max zat ik in de knoop met mezelf. Ik probeerde mezelf op de rails te zetten, maar Max was behoorlijk anarchistisch. Hij was kunstenaar en een nachtmens. Ik had structuur nodig, ook al wist ik dat toen nog niet. Het was best een wilde tijd. Max en ik groeiden uit elkaar en ik wist niet zo goed hoe ik mijn leven vorm moest geven tot ik Ramon, de

FOTO: MARIA HEIJENDAEL

Tabakshuis Weesperplein
Gekoelde dranken
Heerlijke koffie
Post Punt

Repair Amsterdam
Smartphone & Tablet Reparatie
Originele onderdelen
Klaar terwijl u wacht
www.repair.nl | 020 622 3712

HUISSTIJLEN
LOGO'S
FOLDERS
FLYERS
AFFICHES
WEBDESIGN
FOTOGRAFIE

Gerrit Alink
GRAFISCH ONTWERP & FOTOGRAFIE
T. 06 10 70 44 76
www.gerritalink.nl | info@gerritalink.nl

Iedere vrijdag en zaterdag
van 16.00 tot 19.00

**OESTER
HAPPY HOUR**

6 fines de claire € 9,-

Oostenburgervoorstraat 1, Amsterdam

Shiatsu-massage
Koen Tangelder
Shiatsu en Lichaamswerk

Bij diverse lichaamsklachten,
stress en burn-out * Acupunctuur

Praktijk De Kadijk
Laagte Kadijk 41
www.koentangelder.nl
Tel. 020 6 270 709 / 06 83 990 992

**ACUPUNCTUUR
MESOLOGIE**

Paul Horsthuis
Czaar Peterstraat 107
www.maac.nl
020-4205441

rust
ontspanning
beweging

**Yogales
& Ademcoaching**

- ▶ alle leeftijden
- ▶ kleine groepen
- ▶ persoonlijke begeleiding

LOCATIE Luce
Nwe Keizersgracht 58
INFO & AANMELDEN
06 11 36 04 84
marietb@xs4all.nl

MARIETBAKKER.NL

ROOSHERT
UITVAARTBEGELEIDING
flexibel, liefdevol, vindingrijk

www.rooshert.nl 06 24282782
Uitvaartvernieuwer sinds 2009

Vrijwilligers
Centrale
Amsterdam

**Jij.
Wij.
Blij.**

TANGO

gratis proefles

Tango Argentino Amsterdam
cursussen . tangosalons

www.tangoalma.nl

WOON
thuis in de stad

!WOON helpt
Goed en gratis

Servicekosten?
Onderhoudsklachten?
Besparen op energie?
VvE zaken regelen?

www.wooninfo.nl

**Kies uit meer
dan 1000 leuke
vrijwilligersklussen
in de stad**

020 - 530 12 20 | amsterdam@vca.nu | www.vca.nu

**Massagepraktijk
Helder & Holistisch**

Massages
Lichaamsgerichte therapie
voor ontspanning en bewustwording

Marianne van der Staaij,
Holos @ massagetherapeut
Vergoeding mogelijk via ziektekostenverzekering

Binnenkadijk 151, 1018 ZE, Amsterdam
06 - 294 224 40
m.staay2@upemail.nl
www.praktijkhh.nl

Over Lene Marie Gravesen
De in Kopenhagen geboren Lene Marie Gravesen (1954) woonde enige jaren in New York. Eind jaren zeventig kwam zij naar Amsterdam. Ze studeerde aan de Gerrit Rietveld Academie, was werkzaam in de experimentele filmscene en van 1997 tot 2020 bibliothecaris bij de faculteit Theater en Dans aan de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten. Eerder publiceerde zij in het Engels *Detail of India; Reflections on an Amaranthine journey, een spiritueel reisverhaal*, en was ze medeauteur van *Kunst = leven = kunst over media-kunstenaar Babeth Mondini-Van Loo*. Tot het niet meer kan - Een Amsterdams verhaal van liefde en verlies, kwam in januari 2021 bij uitgeverij Aspekt uit en is haar debuut in het Nederlands. Nu richt zij zich op het schrijven van korte verhalen in het Engels.

Lene Marie Gravesen
TOT HET NIET MEER KAN

Een
Amsterdams
verhaal
van liefde
en verlies

ASPEKT

Online te verkrijgen bij de lokale boekhandel of te bestellen bij de auteur: l.gravesen@icloud.com
Ze komt in Amsterdam graag een gesigneerd exemplaar aan de deur afleveren of in de brievenbus doen.

vader van mijn dochter Felipa, ontmoette. Het was vreemd en verdrietig dat ik juist vlak na Walters herdenkingsdienst in de Hortus het bericht kreeg dat Max in dezelfde week als Walter was overleden.

Je schrijft dat je je vroeger nogal aan je moeder ergerde. Maar dat je, nu, je ouder wordt, veel meer compassie voelt. Het boek lezend, kreeg ik de impressie dat je ook meer begrip hebt gekregen voor jezelf.

Ik vond het altijd heel naar van mezelf dat ik me aan mijn moeder ergerde. Nu begrijp ik zowel mijn moeder als mijn jongere ik beter. Door het schrijven en het reflecteren dat dat met zich meebrengt, ben ik milder over onze moeder-dochterrelatie en hoe ik er toen instond. Ik kijk nu met meer zelfkennis naar mijn worstelingen, mezelf en de mensen van toen.

Je bent geboren als Deense en je schreef eerder een boek in het Engels. Jouw woordgrapjes in het Nederlands en het gebruik van uitdrukkingen uit verschillende talen vind ik getuigen van een groot taalgevoel. Hoe moeilijk was het om een boek in het Nederlands te schrijven?

Van jongs af aan schrijf ik al graag brieven. Maar ook korte verhalen en dagboeken. Alleen toen ik, net twintig, in New York woonde, schreef ik niet. Mijn Engels was toen niet goed genoeg om me op originele wijze uit te drukken. Toen ben ik gaan tekenen en schilderen als vorm van zelfexpressie. Maar door zo jong al naar New York te verhuizen, werd Engels al gauw mijn tweede taal en zelfs mijn schrijftaal, meer nog dan het Deens. En ook al is het moeilijker voor mij en kost het veel meer tijd om in het Nederlands te schrijven, dit boek was voor Walter en de brieven aan Walter moesten wel in het Nederlands. We schreven en spraken Nederlands met elkaar. Ons leven was hier in Amsterdam. Toen ik hem brieven bleef schrijven, ontstond het idee voor een boek waardoor ik nog serieuzer met het Nederlands aan de slag moest. Door het schrijven van dit boek is mijn Nederlands naar een hoger niveau getrokken. Walter en ik spraken altijd over taal. Hij was redacteur. Tijdens het schrijven heb ik vaak gedacht: "Walter, waar ben je, nu ik meer dan ooit een redacteur nodig heb!"

Schrijf je nog steeds brieven aan Walter?

Nee, zoals in het einde van het boek beschreven ben ik gestopt met schrijven aan Walter. Ook al zou ik hem de rest van mijn leven kunnen blijven schrijven – ik heb nog een boel spannende avonturen beleefd – toen was het klaar en kon ik het loslaten. 🌸

Op de foto zien we de buitengrens van Artis langs de Plantage Muidergracht. Rond de laatste eeuwwisseling zijn oude houten panden vervangen door een kloeke en strakke muur. Het oog

wil immers ook wel eens wat rust. In de jaren zeventig lagen hier in de gracht nog dekschuiten met noodgebouwen van de biologiefaculteit. Op de voorgrond van de recente foto

zien we een hondenuitrenplaats, waar honden zonder aanlijning mogen rennen; elders in de stad geldt immers een strikte aanlijnplicht, maar die wordt vaak genegeerd. 🐾

19 oktober 1997

11 april 2021

Bobby, OOPOEH-hond

Toen de Stichting OOPOEH, afkorting voor *Opa's en oma's passen op een hond*, onze redactie vroeg of 1018 aandacht wilde besteden aan haar werk, zag ik een originele invalshoek voor onze vaste rubriek. OOPOEH koppelt senioren aan een oppashond bij hun in de buurt, maar is geen commerciële uitlaatcentrale. Het zorgen en uitlaten van een hond geeft ouderen die daar behoefte aan hebben een zetje om meer naar buiten te gaan, mensen te ontmoeten en tegelijkertijd iets voor een ander te doen. De stichting zet zich in voor het welbevinden van zowel senioren als honden met drukke baasjes.

OOPOEH heeft mij gekoppeld aan Patricia uit de Czaar Peterbuurt. Als ik haar met Bobby op een natte winderige maartse middag tref voor de Vomar, flap ik er meteen uit dat het woord opoe nou niet bepaald op haar van toepassing lijkt. Patricia vertelt dat ze nog net niet de pensioengerechtigde leeftijd heeft, maar in mijn ogen lijkt ze tien jaar jonger. En met een hond als Bobby is dat maar goed ook, want ondanks haar geringe grootte is het een potig en pittig beestje. Bobby heeft de typische kleuren van een Friese stabij en het postuur van een basset, een ras dat bekend staat om zijn robuuste bouw met korte stevige poten.

Wandelend door het verregende en verlaten Funenpark demonstreert Bobby haar krachten: met kracht sleurt ze

haar oppasoma aan de riem bijna de bosjes in op zoek naar een tak om mee te spelen. Bobby is dol op takken en stokken. Ik ben benieuwd hoe Patricia bij OOPOEH terecht is gekomen, ze werkt immers nog en leidt een actief leven. "Ik speel met de gedachte om na mijn pensioen een hond te nemen, maar eerst wil ik zeker weten of het echt wat voor mij is. Toen ik iemand ontmoette met een hondje van OOPOEH, heb ik contact met ze opgenomen. Het plezierige van deze stichting is dat ze echt hun best doen om een goede match te vinden. Met Joke, het baasje van Bobby, heb ik een goede klik. We hebben afgesproken dat het leuk moet blijven voor beide partijen en het vooral niet als een verplichting moet voelen. Joke vindt het fijn om een avond en een dag per week voor zichzelf te hebben en dus logeert Bobby ook altijd een nachtje bij me. En als het een keer niet goed uitkomt, dan zijn we beiden flexibel."

Patricia vindt Bobby heel leuk en lief, maar wil zich niet te veel aan haar hechten, want ze blijft toch de hond van een ander. Of Patricia een eigen hond wil, daar is ze nog niet over uit. 🐾

Wilt u, als hondenbaasje of 55-plusser, meer informatie over stichting OOPOEH, ga dan naar www.oopoe.nl of bel naar 020-7853745.

FOTO: BJÖRN WARTENS

De bril en de vrouw

ROB ZWETSLOOT

Op een bankje in het Wertheimplantsoen lag een eenzame bril. Het montuur, zo te zien een damesmodel, was bruinzwart gevlekt en de glazen waren niet heel sterk. Er zaten witte verfspatten op. Was deze bril vergeten of moedwillig hier achtergelaten? Vergeten of verlaten?

Wie was de eigenaresse? Een vergeetachtige kunstenaar of een nijver klussende vrouw die haar interieur of een gebruiksvoorwerp wit aan het schilderen was en de kluts kwijt was? Had degene die de bril hier had neergelegd even een traantje moeten wegpinken of smartelijk zitten wenen en had ze in haar verdriet de bril afgezet om de ogen te drogen? Zou ze nu onder het slaken van wanhopige kreten ernaar op zoek zijn en thuis alle kasten en laden panisch opentrekken? Of had ze harteloos afscheid van dit overbodige voorwerp genomen? Zou ze misschien worden gekweld door schuldgevoel?

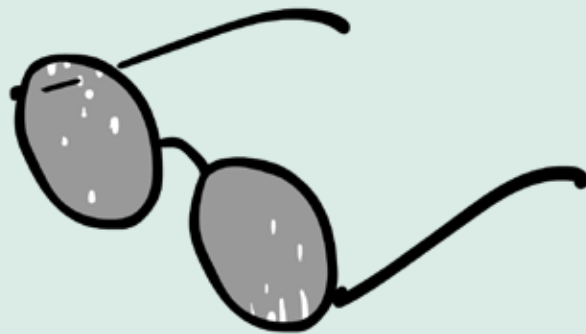
Ik gokte op vergeetachtigheid, wellicht ingegeven door stemmingswisselingen of verstrooidheid. Ruim een half uur zat ik in een zacht voorjaarszonnetje naast de bril dit alles te overpeinzen, terwijl ik hoopte dat de eigenaresse op een gegeven moment zou opduiken en in verrukking zou raken van de hereniging met haar verloren voorwerp.

Een tafereel waarop ik me verheugde, want er is weinig aangenamer dan een vrolijke vrouw. Niks, eigenlijk.

Maar helaas. Ik moest op een zeker moment mijn tocht vervolgen en de bril in eenzaamheid achterlaten, terwijl ik gekweld werd door klemmende vragen omtrent dit mysterie.

Mijn medeleven gaat uit naar de slachtoffers: de bril en de vrouw. De ontknopning van dit drama zal in de mist der geschiedenis verdwijnen. Nimmer zal ik weten of de twee ooit nog zijn herenigd. Of ze samen nog lang en gelukkig leefden. In onwetendheid hierover zal ik de rest van mijn dagen moeten slijten.

Het is maar dat U het weet. 🍷

ILLUSTRATIE: ERIK VAN OPHEM

VOC-schip terug aan het Oosterdok

Het was een zonnige dag met strakblauwe hemel toen op 16 april het VOC-schip *de Amsterdam*, publiekstrekker van het Scheepvaartmuseum, terugkeerde na een opknapbeurt van zeven maanden. De restauratie bleek hard nodig. In een droogdok werd al het houtwerk grondig onderhanden genomen. Rotten gedeelten werden vervangen en de kieren tussen de spanten werden gedicht met henneptouw en daarna opnieuw geteerd. De bovenkant werd schoongemaakt en opnieuw geschilderd en alle drie de masten werden vervangen.

Directeur Michael Huijser sprak van een 'waaninnig mooi moment' toen het schip door middel van twee sleepboten voorzichtig het Oosterdok in werd gevaren. Werden er vroeger munten onder de mast gelegd bij de inwijding van een nieuw schip, nu werd er een tijdscapsule in de mast geplaatst door Dominic, de huidige kinderburgemeester van Amsterdam. De tijdscapsule is een usb-stick die door leerlingen van de Alan Turingschool is ingesproken met boodschappen voor de toekomst. De capsule zal pas weer worden geopend bij de volgende restauratie van het schip, over ongeveer vijftig jaar.

De terugkeer van *de Amsterdam* is tegelijkertijd het startschot van de nieuwe koers die het museum wil gaan varen op het gebied van museumeducatie. Lag eerder de nadruk vooral op informatie over het leven aan boord van een VOC-schip, nu zal er aandacht zijn voor alle facetten van de koloniale geschiedenis. Het museum wil ingaan op kritische vragen die bezoekers kunnen hebben over het schip. Was het bijvoorbeeld een piratenschip of werden er slaafgemaakten op vervoerd. Dan is er nog de VOC Data Experience, een reizende tentoonstelling waarbij bezoekers tablets met data van meer dan 500.000 VOC-opvarenden kunnen raadplegen. 🍷

FOTO: BJÖRN MARTENS

Werk in de wijk

TEKST EN BEELD: MARIA HEIJENDAEL

Wittenburg

Even na etenstijd loop ik wijkagent Jan tegen het lijf achter de Oosterkerk, tijdens zijn ronde door de buurt. Het is heel rustig op straat. Vijf jongens die gaan koken in de Witte Boei spreken Jan aan. Ze kennen hem blijkbaar goed. Een poserende politieman vinden ze wel interessant, maar als ik vraag of ze gezellig meegaan op de foto glippen ze snel het buurthuis in. "Vast honger", lacht Jan. Op mijn vraag of zijn werk niet eenzaam of gevaarlijk is, antwoordt hij: "Ik heb superleuke collega's, maar werk ook graag lekker in m'n eentje. Dit is echt mijn buurtje, ik heb me hier nog nooit onveilig gevoeld."

Op het moment van samenstellen van de agenda is nog onbekend wanneer precies culturele instellingen weer opengaan voor publiek. Alle exposities, concerten en evenementen zijn dus onder voorbehoud. Check voor actuele informatie, online exposities, podcasts en coronaregels de websites.

Zien!

Het vullen van deze rubriek in lockdowntijd wordt steeds meer een uitdaging. Waar moet je over schrijven als er al een tijd weinig tot niets meer valt te zien en te beleven? We gaan er voorzichtig vanuit dat in mei musea en galerieën en wel weer open zullen gaan, maar echte garanties zijn er niet.

Op 12 mei 2021 is het de Dag van de Verpleging. In het Luther Museum opent dan de kleine tentoonstelling Zorg!, waarin het harde werk van zorgverleners in het verleden, heden en de onzekere toekomst wordt belicht.

Op de bijgaande persfoto, zo te zien uit de jaren zeventig of tachtig, is een verzorgster bezig met het haar van een van haar bejaarde patiënten. Een prachtig verstild beeld uit een tijd dat bejaardenverzorgsters nog de tijd konden nemen om haren te wassen en te verzorgen. Kom daar nu maar eens om in een verzorgingstehuis, om de dag douchen is vaak al een luxe. Ook nog geen mondkapjes, spatbrillen en beschermende kleding te bekennen. Het is bijna niet meer voor te stellen.

BEELD: POSTER ZORGI!

Raadpleeg ook:
www.deplantageamsterdam.nl.
Deze agenda kan alleen maar worden samengesteld op grond van aangeleverde informatie in Word aan redactierios@gmail.com.
De deadline voor het volgende nummer is 4 juni 2021.
Graag uw informatie op tijd en a.u.b. in de gevraagde vorm mailen.

AMSTERDAM ARTSPACE

EXPOSITIE

Amsterdam Artspace biedt ruimte aan jonge, talentvolle nationale en internationale kunstenaars. De galerie selecteert kunstenaars en hun werk vanuit een bepaalde visie en de exposities zijn laagdrempelig. Door de coronamaatregelen is de programmering wisselend, check de website voor actuele exposities.

Bezoekers zijn welkom, maar alléén op afspraak. [Blankenstraat 254](mailto:Blankenstraat254). **Open: ma & do, 11.00 – 15.00 uur, weekend op afspraak.** www.amsterdamartspace.nl

ARCAM

EXPOSITIE

12 mei t/m 28 augustus. Safe Spaces Safe Places - Recht op ruimte in de stad. Schuilkerken, blijf-van-mijn-lif-huizen, overheidsgebouwen of pleinen: door de eeuwen heen hebben bedreigde groepen onderdak gevonden op locaties die prominent onderdeel van het straatbeeld zijn. In *Safe Spaces Safe Places* ontdek je het belang van architectuur bij het creëren van een tolerante en veilige stad.

T/m 21 oktober. Ecognosis (Work in progress) | Een stop-motion animatie-installatie van BetweenTwoHands. Hoe zou de wereld eruitzien als de mens er niet (meer) was? Kunstenaarsduo BetweenTwoHands visualiseert dit proces in de installatie Ecognosis, een kunstwerk dat geleidelijk groeit. Het brengt in beeld hoe microben, insecten en planten de wereld zonder ons zouden kunnen overnemen. Reservering gratis tijdslot via website ARCAM.

Prins Hendrikkade 600, Open: dinsdag – zondag, 13.00–17.00 uur. www.arcam.nl

GALERIE FRANZIS ENGELS

EXPOSITIE

T/m 8 mei. De schoonheid van het verval. Met Anutosh, Patrick Bergsma, Leon van Opstal De kwetsbaarheid van de natuur is onderwerp van het werk van deze kunstenaars. Ze gebruiken echter totaal verschillende beeldtalen. Anutosh schildert een beklemmende onderwaterwereld, omgevallen bomen, aangetaste bossen. Bij Bergsma speelt zich een onrustbarende strijd af tussen natuur en de gevolgen van verstedelijking en materialisme. Van Opstal geeft door insecticiden omgekomen insecten een tweede leven waarin ze mogelijkheden hebben om terug te vechten.

20 mei t/m 10 juli. Unusual Business De laatste expositie van dit galerie seizoen toont werken die door het afzeggen van beurzen niet te zien zijn geweest. Werk van Marian Bijlenga, Willem Harbers, Deirdre McLoughlin, Romee van Oers, Leon van Opstal, Katrien Vogel, Kees de Vries, Marinke van Zandwijk. **N.B.** Het kabinetsbeleid volgend is bezichtiging op afspraak mogelijk voor één persoon: info@franzisengels.nl of 06 310 00 325.

Nieuwe Vaart 200, open: donderdag – zaterdag, 13.00–18.00 uur, www.franzisengels.nl

HERMITAGE

EXPOSITIE

T/m 31 juli 2021. Romanovs in de ban van de Ridders. Isaren, ridders, jonkvrouwen, hoofse liefde, ridderspelen en een bijzondere middeleeuwse kunstcollectie zijn de ingrediënten van deze unieke tentoonstelling uit de collectie van de Hermitage. Beleef de middeleeuwen door de ogen van de Russische tsaren. **N.B.** Check de website voor online exposities bij gesloten museum. E-tickets met tijdslot online. www.hermitage.nl, Amstel 51, 020-5308755

HORTUS BOTANICUS

Haal de Hortus in huis! Kijk nu de Hortus gesloten is op de website voor videotours, podcasts en do-it-yourself tips. E-tickets met tijdslot online.

Plantage Middenlaan 2a. Dagelijks geopend van 10.00 tot 17.00 uur, www.dehortus.nl

JOODS HISTORISCH MUSEUM

EXPOSITIE

T/m 13 juni 2021. Waterlooplein. De buurt binnenstebuiten. Een uitgebreide tentoonstelling over het hart van de voormalige Jodenbuurt waarin de bekende én onbekende geschiedenis wordt ontrafeld. Check de website

voor podcast en wandelroute bij deze tentoonstelling.

T/m 16 mei 2021. Een graf in de wolken. Over het gedicht Todesfuge. In mei 1945 schreef de Roemeense dichter Paul Celan (1920–1970) *Todesfuge*, over de verschrikkingen van de Holocaust. Celan overleefde verschillende werk-kampen. Het gedicht wordt gezien als dé poëtische vertaling van de Holocaust.

T/m 1 augustus. Zijn joden wit? Het Joods Cultureel Kwartier buigt zich, samen met gastconservatoren Gideon Querido van Frank, Lievnath Faber en Anousha Nzume, over de vraag waar joden zich bevinden op het spectrum van de huidige identiteits- en representatiepolitiek. Worden zij gezien als daders of slachtoffers? Bevoorrecht of benadeeld? Hoe zien zij dat zelf? En hoe zien anderen hen? E-tickets met tijdslot online.

Nieuwe Amstelstraat 1, www.jck.nl

LUTHER MUSEUM

PODCAST

De Luther Academie. Aflevering 1. Harry Donga over Luther en Amsterdam. | Aflevering 2. Henk Verhoef over Luther en Bach. | Aflevering 3. Over de tentoonstelling Kerken & Slavernij. Deze afgelopen expositie bracht het verhaal vanaf de vroege zending tot aan de afschaffing van de slavernij in 1863, met de nadruk op Suriname. De podcasts zijn gratis online te beluisteren. Gratis online.

Donderdag t/m zondag 11.00-17.00 uur.

Nieuwe Keizersgracht 570, www.luthermuseum.nl

OOSTERKERK

CONCERTEN

Vrijdag 30 april, 14.30-15.15 uur. Dokwerk Saxophone Quartet.

Dinsdag 11 mei, 20.00-21.00 uur. Duo Giesta – Mulher, quien eres tu? Joana Guiné en Irene Sorozábal brengen met blokfluit, zang en traditionele percussie een kruising van oude westerse muziek en orale tradities uit de mediterrane landen met een ziste-eeuwse blik.

Maandag 17 mei, 20.00 uur. Duo Volgaris – CD-presentatie 'Regression'. Presentatie van vier door Bartolomeo Audisio (fluit) en Richard He (piano) gecomponeerde stukken. Een hoopgevende reis, die de luisteraar naar een andere dimensie brengt.

Zaterdag 22 mei, 15.00-16.00 uur. Michel Marang & Antonis Pratsinakis. Een programma rond het prachtige *The Fence, the Rooftop and the Distant Sea* van de Syrische componist Kinan Azmeh. Daarnaast ook eigen composities en werk van componisten met volksmuziek in hun werk, zoals Bartok en Stravinsky.

Vrijdag 28 mei, 14.30 uur. XIMALPA Ensemble. Giorgos Samoilis en Ewa Żolyniak-Adamska op barokviool en Katerina Orfanoudaki op klavecimbel brengen 17de-eeuwse muziek uit de periode die 'Stylus Fantasticus' of 'Stile Moderno' wordt genoemd.

Vrijdag 4 juni, 14.30 uur. Pianist Carlos Martín Rayo. Met werk van Beethoven en Schumann.

Zaterdag 19 juni, 15.00 uur. Pianist Stefan Petrović.

Zondag 20 juni, aanvang 15.00 uur en 17.00 uur. Trio Bardac, les Amour d'Emma Bardac. Zangeres Emma Bardac was zowel de minnares van Debussy als van Fauré, componisten die van grote invloed waren op de muziek ten tijde van het 'fin de siècle' in Parijs. Tickets online: volwassenen.nl, 25,- / tot 18 jaar € 10,-.

Reserveren via website verplicht. Voor alle concerten geldt, indien niet anders vermeld: Gratis toegang, maar een vrijwillige bijdrage wordt op prijs gesteld.

Uitgebreide info over programmering:

www.oosterkerk-amsterdam.nl

Kleine Wittenburgerstraat 1.

OUTSIDER ART GALERIE / ARTOTHEEK

T/m 2 mei. Ieder mens is een kunstenaar.

Verborgten tekentalenten in het verpleeghuis - Verhalen van mensen met dementie. De titel

'Ieder mens is een kunstenaar', ooit gemunt door kunstenaar en performer Joseph Beuys, zegt het al: ieder mens is een drager van talenten. De menselijke geest blijkt, ook als die is aangetast door dementie, vindingrijk te zijn.

THE JIVE STREAM EVENT

29 april, 14.00–15.00 uur. Ieder mens is een kunstenaar. Een art talk via livestream met de

initiatiefnemers van deze tentoonstelling. Zie website voor informatie.

Openingsdagen: dagelijks 12.00 tot 17.00 uur. Toegang maximaal 10 bezoekers tegelijk. Neerhandplein 7 (achter Hermitage), www.outsiderartgalerie.nl

MUSEUM VAN DE GEEST - OUTSIDER ART

EXPOSITIE

Tot eind 2021. For the love of Art 'For the Love of Art' toont het verhaal van de kunstenaar die middels kunst de liefde voor het creëren overbrengt en daarmee zijn innerlijke wereld blootgeeft. Vol voelbare passie, die je doet denken aan je eigen geest in staat van verliesheid, met een volledige focus en geen ruimte voor invloeden van buitenaf. Tijdens sluiting door coronamaatregelen zijn de highlights van deze tentoonstelling te zien op de website.

T/m 18 mei. Art against the flow. Chicago calling. Een verkenning van de vervlochten geschiedenis van enkele buitengewone kunstenaars.

Tijdens hun leven was er geen of nauwelijks interactie. Door hun werken samen te brengen, presenteren we uitwisselingen van gevoelens, ideeën en ingebeelde gesprekken.

Hermitage, Amstel 51, www.hermitage.nl

POWER OF ART HOUSE

STRAATVERHALEN

Sinds het begin van de coronacrisis is het aantal daklozen in Nederland gestegen van 27.000 naar ruim 40.000. The Power of Art House vraagt aandacht voor het lot van deze mensen. Door middel van miniatuur straatkunstwerkjes in de stad worden trieste, ontroerende, maar soms ook poëtische verhalen van dakloze mensen verteld. Komende tijd verschijnt elke week een nieuw verhaal ergens in Amsterdam. Bezoek de website of volg #straatverhalen.

Entrepotdok 26, open: woensdag – zaterdag, 13.00 – 17.00 uur. www.power-of-art.nl

SCHEEVAARTMUSEUM

TENTOONSTELLING

Verwacht: Amsterdam Havenstad. Deze tentoonstelling laat aan de hand van objecten en verhalen de eeuwenoude relatie tussen de haven en de stad zien, vanaf het moment dat een dam in de Amstel werd aangelegd tot in de toekomst. De tentoonstelling start in de 13e eeuw en eindigt met een blik op de toekomst met thema's als gebiedsontwikkeling, huisvesting, energie, duurzaamheid en mobiliteit.

Verwacht: I love Banda. De Banda-eilanden zijn onlosmakelijk verbonden met de maritieme geschiedenis van Nederland. Vanuit de vraag hoe het bewogen verleden doorwerkt na het heden en de toekomst, fotografeerde Isabelle Boon de jongeren van de eilanden.

T/m 16 mei 2021. Engelen van de Zee | Stephan Vanfleteren. Vanfleteren (België, 1969) is één van de meest bekende en gelauwerde fotografen van de Lage Landen. Deze expositie in samenwerking met de Dutch National Portrait Gallery bestaat uit een serie aangrijpende portretten van jongens tussen de zes en zestien jaar van maritiem opleidingsinstituut Koninklijk Werk IBIS in het Belgische Bredene. **N.B.** Deze expositie met minicolleges ook online op de website!

T/m 16 mei 2021 en online tour. Rijzend water.

This is your wake-up call! Fotograaf Kadir van Lohuizen maakt de wereldwijde impact van de stijgende zeespiegel zichtbaar. **N.B. Deze expositie met minicolleges en podcast ook online op de website!**

Kattenburgerplein 1, www.hetscheepvaartmuseum.nl

VERZETSMUSEUM

TENTOONSTELLING

T/m 31 juli 2021. Wees Moedig! Aangrijpende verzetsverhalen. Verzet tegen onrecht vergt moed en kan zware gevolgen hebben. 80 jaar geleden stonden Willem, Coba en Joop op tegen de Jodenvervolging tijdens de Februaristaking van 1941. De drie Amsterdamers speelden een actieve rol in de enige massale protestactie tegen de vervolging die Europa gekend heeft. Ieder was moedig op zijn of haar manier, maar tegen welke prijs? De gelijknamige podcast, een productie met Het Parool, is gratis te beluisteren via uw favoriete podcastapp.

E-tickets met starttijd online. Plantage Kerklaan 61, www.verzetmuseum.org

De kroon terug op de poort

Veel hoog bezoek heeft de Muiderpoort sinds 1811, toen keizer Napoleon er in een koets met acht witte paarden doorheen reed, niet meer gehad. En nadat in 1903 naast de Muiderpoort een brug werd gebouwd, ging er helemaal geen verkeer meer doorheen. Maar onlangs op 10 maart werd de poort dan toch nog een keer hoog bezocht. Met een hoogwerker werden toen de vier uurwerken, vier cijferplaten en acht wijzers van de klok na een afwezigheid van twee maanden weer teruggeplaatst.

LINUS HESSELINK

“IK BEN HEEL blij dat de klok weer terug is, de juiste tijd aangeeft en zelfs loopt te *shinen*”, zegt buurtbewoonster Esther Griffioen. “Al heb ik er een haat-liefdeverhouding mee. Je kunt erop zien dat je op tijd bent, maar andere keren word je met je neus op het feit gedrukt dat je te laat komt.” De klok heeft ruim een jaar stilgestaan, nadat zij al maanden aan het kwakken was geweest. Toen de klok midden in de nacht doordraaide, en elke paar minuten als een gek ging beieren, was het duidelijk dat er iets moest gebeuren. Maar wie ging dat betalen? In 2019 heeft de gemeente de Muiderpoort (uit 1770) verkocht aan Stadsherstel, dat in Amsterdam monumenten onderhoudt. “Wij hadden al jaren een offerte bij de gemeente liggen”, vertelt Theo van der Linden, projectleider bij Koninklijke Eijsbouts, de Brabantse firma die veel klokken in de stad onderhoudt. “Het uurwerk moest hoognodig worden gerenoveerd, maar omdat het hele pand zou overgaan naar Stadsherstel stak de gemeente er geen geld meer in.”

De klok stond lang stil “want er moest eerst geld worden verzameld”, zegt Stella van Heezik van Stadsherstel. Het Prins Bernhard Cultuurfonds kwam eraan te pas, de provincie Noord-Holland, de vrienden van Stadsherstel, en zelfs “een gift van een echtpaar dat in de buurt woont en er vaak langs fietst.” Dat stel wil anoniem blijven.

In januari werd de klok weggehaald, tot schrik van buurtbewoner Feike Gerbrandy. “Ik ben trots op onze klok en kijk er altijd naar om te zien hoe laat het is. Eindeloos stond hij op twaalf uur en opeens was hij weg. Alsof er iets geamputeerd was!”

De klok werd door Eijsbouts in Asten (NB) grondig aangepakt. Van der Linden: “De klok was zo’n zeventig jaar oud. Er was veel roestvorming en de motorunits waren op. We hebben nu vier roestvrijstalen drijfwerken geplaatst, de koperen cijferplaten gestraald en opnieuw geconserveerd en de wijzers en cijfertekens geel geprimed en van een dun laagje 24-karaats bladgoud voorzien. Bij de luidklok zit een puls-slagwerkapparaat, de hamer die de slagen maakt. Daarvan is de defecte microscharnelaar vervangen.”

Er komt nog wel elk half jaar een onderhoudsmonteur langs, maar die hoeft de klok niet gelijk te zetten. Het is namelijk een radiografische klok, die lange-golfsignalen ontvangt van de zogenoemde DCF-zender in Duitsland, bij Frankfurt. Die zender bedient de radioklokken en radiohorloges in heel West-Europa, en is weer verbonden met enkele atoomklokken. Daardoor loopt de klok op de Muiderpoort exact gelijk, ze zit hoogstens enkele milliseconden naast de atoomtijd.

Ook de 135 klokken op palen die in de hele stad te zien zijn, werken zo. “Het uurwerk wordt daardoor regelmatig gesynchroniseerd, zodat dit altijd op tijd loopt en automatisch omschakelt van zomer- naar wintertijd”, vertelt Jeroen Landsman, gemeentelijk Servicecoördinator Openbare verlichting. Op veel plaatsen in Amsterdam draaien nog mechanische klokken, die bij de wisseling van zomer en wintertijd met de hand moeten worden bijgesteld. “Dat is meer dan een dag werk voor onze monteur”, aldus Van der Linden van Koninklijke Eijsbouts.

Buurtbewoner Job Schuring is blij dat de klok er weer is. “Het staat sjiek en zo wordt mijn huis weer meer waard, haha.” Maar niet iedereen is blij met de terugkeer van de klok. “Ik was blij dat ie weg was. Als het niet de kleine is die me wakker houdt, is het nu de klok wel”, zegt een andere buurtbewoner die zijn naam liever uit de krant houdt. “Dat went vanzelf,” reageert Feike Gerbrandy, “wij werden er in het begin ook wakker van.” Dit laatste wordt ook vaak de mensen tegengeworpen die in de Jordaan komen wonen en zich dan beklagen over het uitbundig luiden van de klok van de Westerkerk. In de Muiderpoort huist sinds twintig jaar de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs. In coronatijd werkt iedereen thuis, maar de telefoniste van de organisatie weet dat de collega’s zich niet stoorden aan de klok boven hun hoofd: “Na een bepaald moment hoor je het niet meer.”

Maar de wakkerligger blijft de klok maar horen, ook na vier jaar: “In ieder geval zou die na elven of twaalfen ‘s avonds niet meer moeten luiden. Dan heeft het toch geen nut meer?”

De Westerkerkklok zou ‘s nachts nog kunnen worden stilgezet, zegt Harrie Otten van gemeente Amsterdam. “Dat gebeurt bijvoorbeeld ook bij het Prinsengrachtconcert.” Ook die van de Muiderpoort zou anders geregeld kunnen worden. Maar de klok van de Oosterkerk aan de Wittenburgergracht, de andere kant in het 1018-gebied, is ‘s nachts niet stil te zetten. “Dat is niet echt een modern uurwerk.”

Al heeft iedereen horloges en telefoons bij zich die de tijd aangeven, toch zijn er geen gemeentelijke plannen om klokken weg te halen. “Ze staan ook bij haltes en stations, dat vinden mensen belangrijk”, zegt Landsman van de gemeente.

En inderdaad, je wilt graag een laatste check met de ware tijd. Want je weet dat de opa van telatkomer Esther Griffioen gelijk had, als die weer zei: ‘Als je te laat kunt komen, kun je ook op tijd zijn.’ 🐣

FOTO'S: STADHSHERSTEL/JAN REINIER VAN DER VLIET

Woongebouw Fibonacci #1

Bijna een eeuw stonden de vier karakteristieke NS-dienstwoningen of 'spoorweghuisjes' in het hoekje groen langs het spoor aan de Cruquiuskade en Panamalaan. Begin dit jaar zijn ze voorgoed verdwenen.

De herkenbare huisjes met grote tuin en veel dieren maken, ondanks fel verzet uit de buurt, plaats voor de bouw van woongebouw Fibonacci; een woontoren met 243 appartementen. 🐾

TEKST EN BEELD: BJÖRN MARTENS

Vera's blik op de buurt

VERA AMENDE

Een huis vol vrienden

Van tijd tot tijd geef ik mijn katoenen mondkapjes een heet sodabadjje. Ondanks dat ik nu al twee keer ben ingeënt blijf ik voor alle zekerheid, maar ook waar het verplicht is, de kapjes dragen, liefst in de kleur van mijn jas. Na het wassen hang ik ze op zolder keurig naast elkaar. 's Nachts als ik naar bed ga en de zolder passeer denk ik: wat hangen daar toch vreemde dingen, het lijken wel vleermuizen. De volgende dag bij het weghalen, valt mijn oog op de boekenplanken achter de waslijnen met de al lang geleden naar zolder verbannen boeken. Veel Prismapockets, die ik kon kopen omdat ze zo vriendelijk waren geprijsd. Allemaal fantastische schrijvers, allemaal oude vrienden van zestig, zeventig jaar geleden, die weer goed van pas komen, nu de bibliotheken en boekwinkels dicht zijn. Ik zie John Steinbeck, met onder andere diens onvolprezen *Cannery Row* met zijn milde blik op de mensheid. Aandoenlijk beschrijft hij een echtpaar dat in een afgedankte fabrieksbuis woont. De grootste wens

van de vrouw is om gordijntjes te hebben, om het wat huislijker te maken in haar woonbuis. Daar zie ik ook Charles Dickens met *Moeilijk Tijden* en *Grote Verwachtingen*, passende titels in deze tijd. Joseph Roth met 'Job', zo voelen nu ook veel mensen zich en Isaac Bashevis Singer, ook een Nobelprijswinnaar, net als John Steinbeck. In het boek *Landgoed* weet hij ons meteen te boeien met de beginzin: 'Na de mislukte opstand van 1865 werden vele Poolse edellieden opgehangen; anderen – onder wie graaf Wladislaw Jampolski – werden naar Siberië verbannen.' 453 bladzijden lang laat de schrijver ons vervolgens meeleven met de personages, ook met de vele joodse burgers in Polen.

Al die boeken over moeilijke tijden, allemaal onnavolgbaar goed geschreven, de schrijvers zijn m'n vrienden gebleven. De mensen die op zondagmiddagen op een kluitje hun tijd staan te verdoen met kinderachtig gezeur over vrijheidsbeperkingen beseffen niet dat onze vrijheid door deze beperkingen het snelst weer terug zal komen. Lees een boek.

Stadsdorp en anderen

Ondanks dat de prettige en nuttige bijeenkomsten al een jaar uit ons leven zijn verdwenen, laat het bestuur van Stadsdorp Centrum Oost met kleine verrassingen weten dat het nog bestaat. Door een stadsdorper werd, als lentegroet, een mooie pot narcissen bij mij thuisbezorgd. Ook werd ik bij verrassing uitgenodigd om bij een onbekende te gaan eten. Een fijn driegangenmenu van kok Edwin, bekend van het Occohofje, werd op het adres van die voor mij nu niet meer onbekende bezorgd. Wat een goed idee! Ik moest er wel voor zorgen om voor negen uur thuis te zijn.

Nog meer verrassingen. De dirigent van koor 10acht10 nodigt de leden van het koor via Zoom uit om met elkaar te zingen. De Vrienden van de Plantage ontvingen onlangs ter opbeuring het boekje *Een wandeling door de Plantage*. De SOOP meldt dat er via Zoom weer computerlessen gegeven worden en dat de tuin vast in gereedheid is gebracht met een verwarmde tent. Het wachten is nu op 'sein veilig'.

FOTO: BRUNO VAN MOERKERKEN

Beestjes in de Buurt #6

TEKST EN BEELD: KAMIEL VAN OPHEM

Waar woont dit beestje?

Deze vleugelloze insecten wonen in huizen op droge, donkere plaatsen, zoals een weinig gebruikte boekenkast. Niet goed aansluitende plinten en tussen de houten vloerplanken zijn ook mooie huisvestingen voor deze snelle geleedpotigen.

Wat eet dit beestje?

Papiervisjes eten behalve het logische papier ook andere vergelijkbare materialen zoals microscopische huidschilfers en soms ook plantaardig textiel.

Wie eet dit beestje?

Huisspinnen zijn natuurlijke vijanden van zilver- en papiervisjes, ook al zijn het geen vliegende insecten. Ze worden dan gevangen zonder web.

Is dit beestje gevaarlijk?

Dit beestje is als het enige in Nederland voorkomende insect te beschrijven als boekenwurm: het enige dat ze verslinden is huisstof en weinig gelezen literatuur.

Heeft dit beestje iets speciaals?

Papiervisjes vervellen hun hele leven door en eten de oude huid op om makkelijker aan de juiste voedingsstoffen te komen. Zo kunnen ze overleven op enkel huisstof en de organische stoffen die daar inzitten.

Papiervisje

CTENOLEPISMA
LONGICAUDATA

Een stoel met een losse poot,
een broodrooster die niet meer roostert,
een wollen trui met mottengaatjes.
Weggooien? Mooi niet!

REPAREREER HET IN HET REPAIR CAFÉ

Samen repareren: kleding, meubels,
elektrische app, speelgoed e.d.

Elke eerste woensdag van de maand, 14-17u
Witte Boei, Kleine Wittenburgerstraat 201
REPAIRCAFE.NL

Wilt u opkomen voor de belangen van huurders?

Maakt u zich zorgen of er nog voldoende betaalbare en goed onderhouden huurwoningen zijn in het Centrum? Bent u ook voor het behoud van een leefbare binnenstad?

Door ons te verenigen kunnen we de belangen van huurders beter behartigen. Huurdersvereniging Centrum houdt de discussie over wonen en huren in het Centrum op de agenda van de politiek. Wij signaleren misstanden en steunen acties om de positie van huurders te verstevigen, bijvoorbeeld het voorkomen van de uitverkoop van sociale huurwoningen en het aanpakken van de wooncrisis.

Onze vereniging wordt bestuurd door vrijwilligers en wij zijn op zoek naar versterking. Iets voor u? Neem contact met ons op via info@huurdersverenigingcentrum.nl. Samen met u gaan we dan op zoek naar een taak die goed bij u past.

Praktijk voor Fysio- en Manuele Therapie

- Fysiotherapie
- Manuele therapie
- Dry-needling
- Fascie-therapie
- Behandeling van nek-, schouder- en armklachten, hoofdpijn en duizeligheid.

Valkenburgerstraat 188 E
020-6183578
www.gofysio.nl
contact@gofysio.nl

Dementiëdeskundige Jos Cuijten

voor ondersteuning bij dementie

06 12 59 74 82

j.cuijten@upcmail.nl

www.fortia.nl

Auteur van het boek "Is dementie erg?"

Nieuws van stichting !WOON

Online cursussen voor bewoners

!WOON biedt gratis online cursussen voor bewoners. Thema's zijn o.a.: een nieuwe bewonerscommissie starten, nieuwsbrieven maken, huurders en eigenaren samen in een complex, introductie digitaal leren en servicekosten. Aanmelden via: cursus.wooninfo.nl. Ook organiseert !WOON gratis webinars voor VvE's, bewoners en bewonersgroepen. Aanmelden via: wooninfo.nl/agenda.

Geen huurverhoging per 1 juli voor veel huurders

De huren in de sociale sector worden voor één jaar bevroren. Dit geldt voor woningcorporaties en alle niet-geliberaliseerde huurcontracten, ook in de

particuliere sector. Mocht uw verhuurder u dit jaar toch een huurverhoging voorstellen, dan kunt u met succes bezwaar maken. Doe dat dan wel vóór 1 juli 2021. In de vrije sector gelden andere regels over de huurverhoging.

Hoge huur en laag inkomen? Vraag nu verhoging aan

Sinds 1 januari kunnen huurders van woningcorporaties met een hoge huur en laag inkomen huurverhoging aanvragen. De huur moet boven de € 633,25 liggen (1- en 2-persoons huishoudens) of boven de € 678,66 (meerpersoons huishoudens). Het maximale inkomen hangt af van het soort huishouden en varieert tussen

€ 23.650 en € 32.000 bruto per jaar. Neem contact op met uw woningcorporatie als u in aanmerking wilt komen voor de huurverlagingsregeling.

Contact

Elke woensdagmiddag van 15-17.00 uur is er woonspreekuur in de Witte Boei, Kleine Wittenburgerstraat 201. Nu alleen op afspraak. U kunt bellen of mailen op (020) 5230 110 | centrum@wooninfo.nl | www.wooninfo.nl.

Ondernemen in tijden van corona

Na meer dan een jaar van stagnatie kunnen we dankzij de op stoom rakende vaccinatie-campagne eindelijk weer dromen van een coronavrije toekomst. Ook de ondernemers in onze buurt hopen op een snelle hervatting van hun activiteiten. Hoe is het hen in het afgelopen jaar vergaan wilde 1018 van zes van hen weten.

INTERVIEWS:
DENNIS CHIN EN ERIK HARDEMAN

BEELD: BJÖRN MARTENS EN BRUNO VAN MOERKERKEN

Praktijk De Kadijk: De crisis heeft ons inventiever gemaakt

Voor adem- en ontspanningstherapie Greetje Schaap van Praktijk De Kadijk was het een heel nieuwe ervaring, een lockdown. Hoe ga je daarmee om, vroeg zij zich af. "Ondanks dat we in het begin nog even open mochten zijn, waren er meteen al veel afzeggingen. Kort daarna moesten we sluiten, waarna de klantzide helemaal flink terugliep. Ik moest hierdoor anders gaan werken. Ik ben online doorgedaan met een kwart van de cliënten."

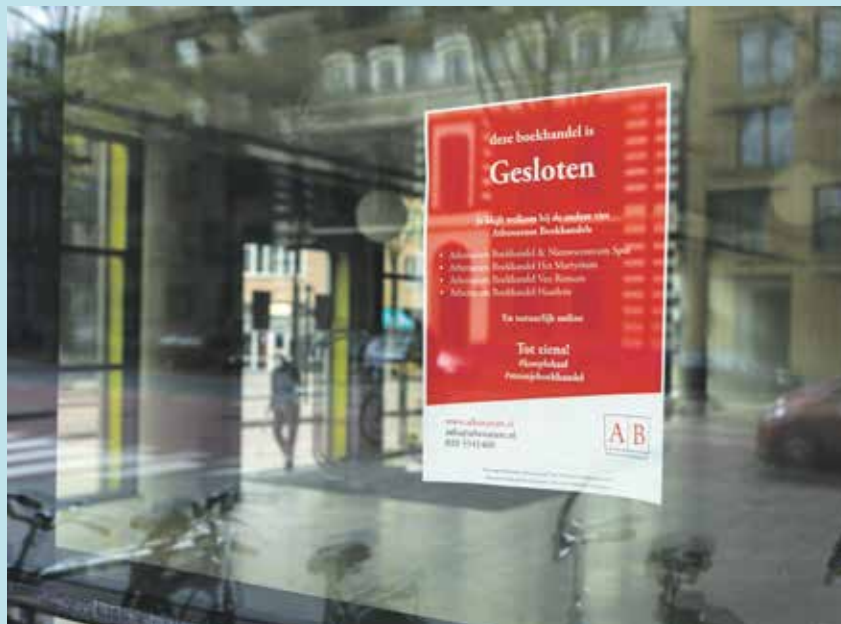
De eerste paar maanden had zij de helft minder inkomsten, vervolgt Schaap. "Mensen waren in het begin bang om naar de praktijk te komen. Zij hadden duidelijk contactangst, maar ik heb goede uitleg gegeven over de veiligheid en de coronamaatregelen die wij genomen hebben. Dat stelde hen wel gerust. Naast adem en ontspanningstherapie gaf ik voor corona ook yogalessen en bevallingscursussen elders in de buurt en gelukkig kon ik die nu online gaan geven. Daardoor zijn de inkomsten daarvan stabiel gebleven."

Online lesgeven was wel even een uitdaging, merkte zij, maar ook leuk om te leren en te doen. "Ik heb veel geoefend met collega's via Zoom. Deze coronacrisis heeft ons inventiever en scherper gemaakt. Door de corona heb ik nu bovendien meer cliënten met ademhalingsproblemen. Die mensen help ik met speciale technieken te ontspannen waardoor er een gemakkelijker en vrijere ademhaling ontstaat."

Café Eik en Linde: Onze creativiteit is flink geprikkeld

Toen zijn café vorig jaar maart dicht moest, dacht Kasper Verberne nog dat het met een paar weken bekeken zou zijn. Maar toen hij zijn zaak na de zomer weer moest sluiten, ging hij zich zorgen maken, vertelt hij. "Ik heb nog nooit zoveel zitten rekenen als toen en vroeg me af of ik mijn personeel wel kon blijven betalen. Gelukkig hebben al mijn medewerkers een vaste aanstelling, waardoor ik via de NOW-regeling voor ongeveer 70 procent gecompenseerd ben. Ik heb niemand hoeven ontslaan en ben heel blij dat het team nog bij elkaar is."

De eerste lockdown gebruikte Verberne voor onderhoudsklussen, maar toen hij in september weer dicht moest, wilde hij contact met zijn gasten blijven houden. "We zijn gaan

brainstormen en zo ontstond het idee om hier een webcam op te hangen. Op vrijdag waren we begonnen met het verzorgen van afhaalmaaltijden, maar omdat dat niet erg spannend was om naar te kijken, hebben we er tussen vijf en acht een heel programma omheen bedacht. Een van onze barkeepers ging platen draaien, een ander maakt filmpjes en ik praat alles aan elkaar en interview via een microfoon op straat mensen die op hun bestelling wachten. Dat doen we nu al meer dan een half jaar via www.mixcloud.com/live/EikenLinde.”

Blijkens de reacties vallen de uitzendingen in de smaak, maar ook Verberne zelf heeft er plezier in. Toch kan hij niet wachten tot hij weer open mag. “Voor een kroegbaas is er niets mooiers dan mensen in de zaak.” Maar ook als alles straks weer normaal is, wil hij doorgaan met Eik on Air. “We hebben serieuze plannen om dit een paar uur per week te blijven doen. Want je kunt zeggen wat je wilt, maar feit is dat deze crisis onze creativiteit flink heeft geprikkeld.”

Hortus: virtuele rondleiding

“Wij ontvangen jaarlijks een kwart miljoen bezoekers”, vertelt hoofd communicatie Barbara van Amelsfort. “Daarvan zijn we er vorig jaar 150.000 misgelopen en dit jaar zijn we zelfs nog helemaal niet open geweest. Tel daar nog de misgelopen inkomsten uit de horeca en uit de verhuur van ruimtes bij op en je komt uit op een forse verliespost. We hebben gelukkig nog geen vast personeel hoeven te ontslaan, maar om te bezuinigen hebben we wel het groot onderhoud een jaar doorgeschoven en de renovatie van de klimaatkassen twee jaar uitgesteld.”

De toestand is extra nijpend omdat de Hortus qua financiën een vreemde eend in de bijt is. “Je kunt ons qua publieksfunctie vergelijken met een museum, maar bij de gemeente vallen wij onder groen. Gevolg is dat wij vaak buiten de subsidieregelingen voor cultuur vallen en dat wij het afgelopen jaar ook niet altijd aanspraak konden maken op de extra overheidssteun voor de culturele sector.”

Om inkomsten te genereren zijn verschillende nieuwe activiteiten gestart. “Elke vrijdag tijdens de lunch is er een online-rondleiding door de tuin. Voor 2,50 euro kun je vanuit huis met de rondleider meekijken.

Daar gaan we waarschijnlijk na corona mee door, want voor mensen die slecht ter been zijn, bleek zo’n virtuele rondleiding een uitkomst. Iets anders is dat verschillende van onze achtduizend vrienden ons hebben gesteund door extra te doneren of bomen en banken te adopteren. Het bijzondere van vorig jaar was dat we heel snel hebben moeten omschakelen naar een andere manier van werken. Hoe vervelend de toestand ook is, het was mooi om te zien hoe flexibel we toen bleken te zijn.”

Atheneum: Verkoop studieboeken verschuift naar online

Christine de Jong, commercieel manager van boekhandel Atheneum, ontvangt mij in de leegstaande voormalige locatie aan de Roetersstraat 41. Door het galmen van onze stemmen in de lege ruimte voelt het er triest en zielloos aan. “Voor de crisis ging het al minder en was er al een reorganisatie gepland,” zegt De Jong, “maar mede door de lockdown van half december is besloten deze locatie niet begin maart, maar al eerder te sluiten. Vooral de verkoop van studieboeken in de winkel liep terug, studenten bestelden massaal online en lieten de boeken vanuit deze vestiging opsturen. De verkoop van algemene boeken bleef redelijk stabiel, mede dankzij de buurtbewoners. Voor onze klanten kwam het daarom als een verrassing dat het filiaal ging sluiten. Zij vonden het heel erg.”

Net als voor andere ondernemingen geldt dat Athenaeum weliswaar financiële steun van de overheid krijgt, maar dat dit slechts een deel van de tekorten aanvult, zegt De Jong. “De verkoop via onze uitgebreide webwinkel nam sterk toe, maar dat compenseert niet alle omzet die weggevallen is. Een deel van het personeel kon in één van de andere Atheneumfilialen worden ondergebracht, maar helaas was niet te voorkomen dat een aantal personeelsleden moest afvloeien.”

Zij betreurt vooral het verdwijnen

van een mooie boekwinkel met een duidelijke buurtfunctie. “Een gevarieerd aanbod van winkels in een buurt is belangrijk, het houdt de buurt levendig. Maar ja, de wereld verandert, corona heeft de online wereld versneld en wij moeten mee. Laten we in ieder geval hopen dat mensen ook online zoveel mogelijk bij ons (www.atheneum.nl) blijven kopen.”

Het Scheepvaartmuseum: van offline naar online

“Bij aanvang van de coronacrisis hebben we meteen geprobeerd zoveel mogelijk publieksactiviteiten online aan te bieden”, zegt content manager Marleen Stavenuiter van Het Scheepvaartmuseum. Daardoor is het museum nu toegankelijk voor een veel bredere publiek. Voor volwassenen hebben we mini-colleges over tentoonstellingen ontwikkeld en bieden we kosteloos de Virtual Reality-film over de historische haven van Amsterdam online aan. Maar het allerbelangrijkst vonden we dat de online educatie voor scholen moest doorgaan. Voor dat doel gebruiken we het platform van LessonUp, waardoor we digitale rondleidingen kunnen aanbieden in de klas. Het museum komt als het ware naar hen toe.”

Door de sluiting had het museum afgelopen jaar geen inkomsten uit

entreegelden. “We hebben flink moeten snoeien in de kosten, tijdelijke contracten werden niet verlengd en helaas moesten we ook vaste medewerkers laten afvloeien. Dankzij de steun van de overheid en een bijdrage van het Ministerie van OCW, maar ook dankzij donaties van particulieren en een gift van de Bank-GiroLoterij kunnen we financieel nog wel even vooruit, maar we kijken uit naar het moment dat we weer bezoekers mogen ontvangen.”

“Wat we van de coronacrisis geleerd hebben is dat we onze blik meer naar buiten moeten richten. Onze bezoekers zijn niet alleen de mensen die we in ons museum verwelkomen, het zijn ook alle mensen die ons online weten te vinden. We hebben ook geleerd om efficiënter te werken. Zo willen we het reizen beperken door meer online tentoonstellingen te gaan maken. Maar op welke manier ook, we gaan absoluut door met het tonen van onze 400.000 objecten die samen vijfhonderd jaar Nederlandse maritieme geschiedenis vertegenwoordigen.”

Spar: Overheidssteun heeft enorm geholpen

We kunnen het nog wel een maand of twee volhouden, maar veel langer moet het niet gaan duren. Dat zei een be-

zorgde manager Ronnie van Kempen van de Spar in de Nieuwe Kerkstraat in april 2020 in dit blad. Des te verrassender is het om precies een jaar later tegenover een opgewekte Van Kempen te zitten. Die goede stemming is vooral te danken aan de overheidssteun, is zijn verklaring. “De NOW-regeling heeft ons enorm geholpen. We draaiden in de eerste maanden veertig procent omzetverlies, maar dertig procent daarvan hebben we vergoed gekregen. Dat heeft er onder meer voor gezorgd dat mijn broer Barry en ik de Spar op het Rapenburg konden overnemen, de winkel waar onze ouders indertijd zijn begonnen. Maar dankzij die regeling hebben we ook geen personeelsleden hoeven wegsturen, al moest ik tegen een paar oproepkrachten zeggen dat ze voorlopig niet hoefden te komen.”

Opgewekte geluiden kortom, maar, waarschuwt Van Kempen, we moeten vooral niet vergeten dat de sluiting van de kantoren in de Weesperstraat wel degelijk een forse financiële strop voor zijn winkel betekent. “Ondanks de overheidssteun heeft het afgelopen jaar ons veel geld gekost. Dat is ook de reden dat we de geplande installatie van twee zelfscankassa’s op de lange baan hebben moeten schuiven. Een aanzienlijk deel van onze omzet bestond voor corona uit belegde broodjes en salades voor medewerkers van die kantoren. Inmiddels zijn wat kleine ondernemingen weer begonnen, maar gemeente-ambtenaren werken nog vanuit huis. Gevolg is dat we nog steeds 25% minder omzet hebben. Gelukkig hebben veel buurtbewoners laten merken dat ze een buurtwinkel zoals de onze op prijs stellen door meer bij ons te komen winkelen. Heel hartverwarmend om te merken hoe sterk onze winkel in de buurt leeft.”

HUIS VAN DE BUURT OOSTELIJKE EILANDEN – DE WITTE BOEI

In de Witte Boei worden verschillende activiteiten georganiseerd voor de buurt, van jong tot oud. Zie www.huisvdbuurtcentrum.amsterdam

DOCK, DE KRACHT VAN WIJ SAMEN

Welzijnsorganisatie in de buurt. Brengt talenten en mogelijkheden van buurtbewoners samen en ondersteunt waar nodig. Werkt met professionals in en vrijwilligers uit de buurt.

Heeft u een leuk idee voor de buurt, of wilt u weten welke activiteiten er in de buurt zijn. De Buurtwerkers staan graag voor u klaar.

Zie www.dock.nl. Of kijk op de Facebookpagina van de Witte Boei.

PLUSPUNT DE WITTE BOEI

Elke donderdag ochtend, 09:30 – 11:30 uur.

Maatschappelijke dienstverlening. Voor iedereen die vragen heeft over wonen, zorg, welzijn, financiën en zelfredzaamheid kunt u bij de Pluspunten terecht. Alleen op afspraak: 020-557 33 38.

CENTRAM

Maatschappelijke dienstverlening, individuele mantelzorg en schuldhulp. Op werkdagen telefonisch bereikbaar tussen 09:00 – 17:00 uur op 020-557 33 38.

BURENHULP

Altijd al iets meer willen doen voor de mensen in je directe omgeving, of op zoek naar een helpende hand bij het doen van de boodschappen of het gebruik van apparatuur als computer of telefoon? Meld je dan aan bij Burenhulp.

Hulp vragers en -aanbieders kunnen zich op werkdagen tussen 09.00 uur en 17.00 uur (gratis) aanmelden via 020-557 33 38.

Huis van de Buurt De Witte Boei Stichting !Woon

‘We komen er wel doorheen, dit is tijdelijk!’

Buurtkracht in coronatijd

Al sinds het begin van de lockdown is Jeannette, rasechte Amsterdammer, als een van de vele vrijwilligers betrokken bij het uitdelen van maaltijden op de Oostelijke Eilanden. Elke dinsdag wordt er op de Witte Boei voor honderdvijftig mensen soep gekookt en door vrijwilligers rondgebracht in de buurt. Wie zijn toch die bevlogen mensen en wat houdt ze op de been in deze turbulente tijd? Deze keer spreken we met Jeannette.

Wie ben je en waar kom je vandaan? “Ik ben Jeannette, pedicure van beroep en woon sinds vijftien jaar met mijn gezin op Kattenburg. Ik ben geboren in de Camperstraat, in de Kweekschool voor Vroedvrouwen en heb de eerste tijd doorgebracht op een zolderkamertje aan de Amstel 101 en aan de Prinsengracht. Later zijn we verhuisd naar de Warmondstraat in West, daar ben ik ook opgegroeid. Het was een fijne buurt, waar je best een vrij uitzicht had eind jaren zestig, pas later werd er meer gebouwd. Mijn zus-je en ik speelden veel in de buurt van

het Surinameplein en we waren af en toe in het kunstatelier van mijn vader in Centrum te vinden. Zo heb ik kennis gemaakt met de wervelende kunstwereld, mijn ouders waren ook een tijdje echte hippies.”

Hoe was het om op te groeien als dochter van een kunstenaar? “Ik heb hele fijne herinneringen aan mijn jeugd en die tijd. We waren heel vrij. Als kind tekende en schilderde ik ook graag en als tiener maakte ik mini-schilderijtjes, die ik verkocht voor een tientje. Ik heb wel nog even op de Rietveld Academie gezeten, maar verder heb ik niet veel meer met mijn schildertalent gedaan. Mijn oma zei wel eens: ‘als je op de markt staat of kunst verkoopt dan word je daar niet rijk van.’ Mijn oma speelde een belangrijke rol in de familie, vanwege haar joodse afkomst en oorlogsverleden. Ze heeft in het verzet en in meerdere concentratiekampen gezeten, samen met haar zus. Hierover is onlangs een boek geschreven: ‘t Hooge Nest. We waren als familie veel bij herdenkingen. Best een contrast met de vrije opvoeding en de kunstwereld aan de andere kant.”

Wat heeft je op de Oostelijke Eilanden gebracht? “Het is niet zo’n mooi verhaal eigenlijk: na een brand in ons appartement aan de Hillegomstraat waren we genooddaakt om te verhuizen. We stonden op meerdere plekken ingeschreven, waaronder Kattenburg. In eerste instantie dachten we dat we geen kans maakten, er waren wel zeventien kijkers en wij stonden ergens achteraan op de lijst. Op een dag werden we toch gebeld nadat verschillende mensen hadden bedankt, dat was een gelukje voor ons. Ik moest eerst

wel wennen aan de hoeveelheid burens die ik had in zo’n galerijwoning, je komt zo veel mensen tegen in de gang! Ik vond de sfeer gelijk al heel prettig en een rustige buurt midden in de stad. Ik leerde al snel mensen kennen door mijn werk als pedicure.”

Hoe kom je erbij om je op deze manier in te zetten voor de buurt? “Ik doe mijn hele leven al vrijwilligerswerk. Toen de kinderen klein waren, ben ik gestopt met mijn baan in de thuiszorg, maar ik deed wel vrijwilligerswerk in de buurt. Dat is eigenlijk nooit gestopt, ook niet toen ik weer ging werken als pedicure. Ik vind het fijn om me nuttig te maken voor de samenleving. Zeker aan het begin van de lockdown kon ik mijn eigen werk niet voortzetten; mijn buurvrouw Corrie vertelde me dat er hulp bij het uitdelen van de maaltijden werd gevraagd bij De Witte Boei en zo zijn we samen begonnen op Kattenburg. Ik kan inmiddels weer gedeeltelijk aan het werk, maar blijf elke dinsdag soepen rondbrengen, zo lang als het nodig is.”

Wat houdt je gebonden aan de soep? “Ik vind het leuk om te doen, ik heb even mijn ‘loopje’ over Kattenburg en zo kom ik mensen tegen waar ik een praatje mee maak. Je komt ook op nieuwe plekken en zo zie je Kattenburg weer van een andere kant, Kattenburg kan zo mooi zijn! Samen met (andere buurvrouw) Corrie en Henk verdelen we de soepen en gaan we bij

FOTO'S: DOCK

Agenda Huis van de Buurt de Witte Boei

U bent iedere maandag t/m vrijdag van 9.00 tot 17.00 uur welkom bij De Witte Boei. Heeft u vragen over onze activiteiten? Bel dan naar 088 855 5073

MAANDAG

Naaiworkshop: elke maandag 13.00 – 15.30 uur. Kosten: €1,- per keer.

Buurtrestaurant de Witte Boei: om de week op maandag 16.00 uur: Maaltijd afhalen: Kleine Wittenburgerstraat 201

Geef je op via: awijnberg@dock.nl of via 020-6223879. Kosten €2,-

Eilanderkoor: 20.00 – 22.15 uur.

de mensen langs. Ik leer ook meer burens kennen en word uitgenodigd op de koffie, op afstand natuurlijk, bij een mevrouw waar we elke dinsdag soep komen brengen; dat is heel gezellig. Over het algemeen krijgen we altijd hele blijde reacties, het is dankbaar werk.”

Hoe kom je de lockdown door? “Dat gaat met ups en downs, maar ik probeer positief te blijven. Het is een combinatie van dingen die ‘even zo moeten’ en leuke dingen blijven doen. Na een storm gaat de zon toch ook weer schijnen, we komen er wel doorheen, dit is tijdelijk! Het eerste wat ik ga doen is samen met mijn moeder ergens koffiedrinken met wat lekkers erbij, dat vinden we zo gezellig! Winkelen en zwemmen staan op nummer twee. Maar ook kijk ik uit naar wat er nog komen gaat in onze buurt, er stond zoveel op de

WOENSDAG

Marokkaanse vrouwengroep:

9.00 – 13.00 uur. Max 6 personen.

Buurtrestaurant de Keyzer: om de week op woensdag 17.00 uur: Maaltijd afhalen: Czaar Peterstraat 12

Geef je op via: awijnberg@dock.nl of via 020-6223879. Kosten €2,-

Pluspunt: 17.00 – 19.00 uur.

Voor iedereen die vragen heeft over wonen, zorg, welzijn, financiën en zelfredzaamheid kunt u bij de Pluspunten terecht. Alleen op afspraak: 020-5573338.

Repaircafé: Eerste woensdag van de maand 14.00 – 16.30 uur.

DONDERDAG

Pluspunt: 9.30 – 11.30 uur. Voor iedereen die vragen heeft over wonen, zorg, welzijn, financiën en zelfredzaamheid kunt u bij de Pluspunten terecht. Alleen op afspraak: 020-5573338.

planning aan bijeenkomsten, liftkoffies en burenentjes. Het bruist van de energie in onze buurt. Ik verheug mij al op de tijd na de corona en de vele leuke buurtactiviteiten bij de Witte Boei!”

'Ik ben echt van dit vak gaan houden'

Voor veel Amsterdammers is Franks gerookte zalm een begrip. Maar weinig klanten zullen de avontuurlijke geschiedenis kennen van de man achter de rook.

ERIK HARDEMAN

Hij werd geboren in Baltimore en studeerde in Pittsburgh elektrotechniek. Zijn ware passie was echter koken, en na drie jaar bij een ingenieursbureau vertrok hij op de bonnetoer naar Parijs. "Ik was niet van plan om er lang te blijven, maar het beviel me er zo goed dat ik mijn baan in Amerika heb opgezegd, Frans heb geleerd en de koksopleiding ben gaan volgen. Ik vond vervolgens werk als kok op de Amerikaanse ambassade. Op een gegeven moment vroeg een hoge ambtenaar mij of ik zijn privékok in Amsterdam wilde worden, want hij ontving aan de Apollolaan

regelmatig hoge gasten. Ik ben met hem meegegaan en zo heb ik zelfs een keer voor koningin Beatrix gekookt."

Toen de ambtenaar na een paar jaar vertrok, was Frank Heyn al zozeer Amsterdammer geworden dat hij besloot hier te blijven. Op vakantie in Zweden had hij vis leren roken en terug in Amsterdam bouwde hij de schuur in zijn tuin om tot rookkast. Met de daar gerookte vis ging hij vervolgens langs bij horecabedrijven. Het bleek een gat in de markt en zijn business groeide als kool. Omdat zijn vrouw genoeg kreeg van alle visboeren aan de deur, huurde hij een leegstaande slagerij op Wittenburg met een vergunning voor twee rookkasten. Daar begon hij zo'n kwart eeuw geleden zijn eerste winkel.

Nu constateert hij dat dat het beste was dat hem kon overkomen, maar aanvankelijk overheerste de twijfel. "Het was in die tijd een vrij arme buurt en na de zoveelste inbraak vroeg ik me af of ik niet beter naar

een gezellige winkelstraat in het centrum kon verhuizen. Ik heb er echt nachtmerries van gehad. Maar inmiddels begint de buurt zich zo goed te ontwikkelen dat ik hier nu heel goed zit, zeker sinds ik vier jaar geleden deze ruimte aan de Oostenburger voorstraat kon huren en er een restaurant kon beginnen. Ik voel me hier op mijn gemak, zeker omdat dit nog een echte Amsterdamse woonbuurt is, met een mooie mix van jong en oud, arm en rijk. Heel anders en veel levendiger dan Amsterdam-Zuid, waar ik zelf woon."

De bijzondere smaak van zijn gerookte vis - uitsluitend vis met het MSC-keurmerk - is mede te danken aan het feit dat hij hickory gebruikt, hout afkomstig van een Amerikaanse boomsoort die verwant is aan onze notenboom. "We verbranden in onze rookkasten op Wittenburg gemalen houtsnippers en doen dat heel langzaam. Het smeult meer dan dat het brandt, want dat geeft de beste rook. De meeste producten gaan 's middags in de rookkast en zijn de volgende ochtend klaar, maar in sommige gevallen luistert de rooktijd heel nauw. Onze boter mag bij voorbeeld niet langer dan vijftien minuten in de kast liggen, anders gaat de rooksmaak overheersen."

Na ruim 25 jaar is Frank's Smoke House inmiddels wereldwijd een begrip en een vaste tip in tal van toeristische gidsen. "Dat komt vooral omdat we heel bijzondere dingen verkopen. Naast vis en vlees zijn we ook steeds meer andere producten gaan roken: kazen, noten, olie, tofu, eieren, boter en zelfs chocola. Ik sta ook nog steeds regelmatig naast de rookkast te experimenteren met nieuwe producten. Ik ben echt van dit vak gaan houden."

FOTO: BRUNO VAN MOERKERKEN

Buurtpuzzel en Prijsvraag #42

DOOR: BRUNO VAN MOERKERKEN

Elk nummer gaan wij dwars door de buurt en dagen u uit te zoeken naar drie uitgelichte plekken, objecten, doorkijkjes, versieringen of andere details. Herkent u deze plaatsen?

Prijsvraag

In het volgende nummer van 1018-Magazine wordt het antwoord gegeven. In de tussentijd heeft de lezer de gelegenheid het goede antwoord in te zenden naar buurtpuzzel@1018magazine.nl. Uiterste inzenddatum is zondag 6 juni 2021.

De voorzitter van de jury, Pietro Crespi, zal op basis van juistheid en originaliteit uit de inzendingen een winnaar kiezen. De prijs is een boekenbon van € 20,-.

Kleine lettertjes

Over de uitslag kan worden gecorrespondeerd, maar dat verandert de uitslag niet. Medewerkers van 1018-Magazine en hun huisgenoten zijn van deelname uitgesloten. De winnaar wordt met voor- en achternaam in het volgende nummer genoemd, maar zonder adres. Per jaar kan dezelfde persoon maar éénmaal winnaar zijn.

De prijsvraag van de buurtpuzzel in het vorige nummer (1018-Magazine #41) leidde tot meerdere juiste en creatieve antwoorden en het kiezen van de winnaar kostte vele hoofdbrekens. De keuze is uiteindelijk gevallen op Stan Philipsen. De boekenbon van € 20,- is inmiddels uitgereikt.

De foto laat de fietswerkplaats zien, gelegen aan de Spinozastraat, half onder het Rhijnspoorplein. Er waren zeven goede inzendingen. Een eervolle vermelding is voor Nicole van Schaijk die de locatie enigszins poëtisch omschreef, en als Italiaans pianostemmer val ik voor poëzie.

1. Conradsstraat ter hoogte van nr. 126.
2. Bas-reliëf van Tsaar Peter de Grote op Oostenburgergracht 79.

PLOFKIP (1)

Nu het voorjaar voorzichtig het land binnentreedt, wordt het tijd om wat aan de coronakilo's te doen: die moeten eraf! Gewapend met stapentellers maken Conchita, Dieudonné, Mar en ik regelmatig ommetjes door Amsterdam en we komen daarbij op bijzondere plekken.

Langzaamaan hervat ik ook mijn taallessen: tijdens een wandeling converseren we over alles wat voorbijkomt. Onlangs ging het over woordsamenstellingen, waardoor het aantal woorden in het Nederlands schier oneindig wordt. Denk aan een samenstelling als Blokkeerfries voor een Fries die de weg blokkeert; zo heb je dus ook een Eetfries voor een Fries die eet, of een Zwemfries voor een Fries die zwemt, en ja, een Zwemzeeuw voor een ... Hiermee wordt het woordenboek wel erg dik. Er zijn natuurlijk enkele prachtige uitzonderingen, zoals plofkop, omfietswijn en vouwcomputer, maar die zijn zeldzaam; misschien komt er ooit nog 'omfietsgehakt' waarvoor je regen en wind trotseert, voor een heerlijke bal.

Maar hoe doen ze dit nou in het Spaans? Daar heb je geen samenstellingen. Net als in andere Romaanse talen zeg je dan iets als 'een wijn die een langere route waard is': *un vino que vale la pena desviarse*, allemaal woorden die al in het woordenboek staan, dus geen nieuw woord erbij. Of *pollo explosivo* voor plofkop. "Kieppe de ploffe", grapt Dieudonné, die in het Frans een duit in het zakje doet. In zijn vaderland zijn de kippen vel over been, maar wel vol van smaak.

Ondertussen zijn we al wandelend op Oostenburg aanbeland en we vergapen ons aan de nieuwbouw van, vooral, woningen die hier in razend tempo uit de grond worden gestampt. Nergens in de plannen zie ik echter een betaalbare plek voor een buurtbakker of een boekwinkel: alléén wonen, dus dat wordt elke ochtend met de fiets brood halen. Waar is de functiemenging? *La mezcla de función?* De bouwwerken zijn wel allemaal klimaatbestendig, *resistente al clima*. Maar wat betekent dat eigenlijk? *Resistente a welk clima?* Er is toch altijd een klimaat, nat, droog, warm of koud; hoe kan je daar nou bestendig tegen zijn? Klimaat is er gewoon, dat valt niet te ontkennen. Ze bedoelen natuurlijk klimaatverandering-bestendig: *resistente al cambio climático*. Alweer een nieuw Nederlands woord waar in het Spaans gewoon vier reeds bestaande woorden voor worden gebruikt. Een van mijn cursisten merkt droogjes op dat ze er in het Duits ook wat van kunnen: "Fußbodenschleifmaschinenverleihladen, of zo", zegt hij. Maar ik geloof niet dat dat ooit het woordenboek gehaald heeft. Laten we hopen dat monsters als klimaatbestendig snel in de vergetelheid raken. 🐣

Ballabona Cucharón
E: ballabona@gmail.com
W: www.ballabona.wordpress.com

Geef me je hand #1 Mahmoud

Na ruim een jaar constant handen wassen en een verbod op handen geven, vraagt fotograaf Maria Heijndael buurtgenoten de handen van het lijf. Deze keer spreekt ze Mahmoud, die in de jaren tachtig op Wittenburg woonde.

Ik ben een echte handengever. Als ik naar een bijeenkomst ga of ik ontmoet iemand of ik kom aan bij een groepje, dan geef ik altijd een hand. Heel vaak dus eigenlijk.

In feite leer je iemand een klein beetje kennen, meteen, bij het handen geven. Je merkt hoe de hand aanvoelt, hoe iemand 'm geeft, hoe die persoon in je hand knijpt.

Je hebt niet eens door hoe vaak je handen schudt. En nu ben je eraan gewend dat het niet meer kan. Zo erg, dat je zelfs schrikt als iemand opeens je hand grijpt.

Het heeft ook een klein voordeeltje: er is geen verwarring meer of je twee of drie kussen moet geven. Want je geeft er géén gewoon. Daar zijn we vanaf.

En nu steek ik mijn hand op, of ik zwaai. En soms een elleboog, ja.

Ik heb vroeger gevaren. Op een vrachtschip kwamen we vanuit de Rode Zee in Bombay aan; daar heeft een waarzegster mijn handen gelezen. Kijk ik naar mijn handen, dan denk ik daaraan. Ze voorspelde dat ik 93 jaar word. Tot nu toe klopt het nog altijd. 🐣

TEKST EN BEELD: MARIA HEIJNDAEL

geef
me je
hand
~~~~~
Mahmoud

